

EUROOPA KONTROLLIKODA

Eriaruanne nr 12

2012

ISSN 1831-0818

KAS KOMISJON JA EUROSTAT ON PARANDANUD
USALDUSVÄÄRSE JA USUTAVA EUROOPA
STATISTIKA KOOSTAMISE PROTSESSI?

ET

Eriaruanne nr 12 // 2012

KAS KOMISJON JA EUROSTAT ON PARANDANUD USALDUSVÄÄRSE JA USUTAVA EUROOPA STATISTIKA KOOSTAMISE PROTSESSI?

(vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõike 4 teisele lõigule)

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel +352 4398-1
Faks +352 4398-46410
E-post: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Eriaruanne nr 12 // 2012

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Kataloogimisandmed on väljaande lõpus.
Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2012

ISBN 978-92-9237-762-5
doi:10.2865/54784

© Euroopa Liit, 2012
Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Luxembourg

SISUKORD

Punktid

LÜHENDID

I–VI KOKKUVÕTE

1–14 SISSEJUHATUS

1–3 ÜLDSEUSE USALDUS EUROOPA STATISTIKA VASTU

4–7 EUROOPA STATISTIKA KOOSTAMISE ÕIGUSRAAMISTIK

8–10 EUROOPA STATISTIKASÜSTEEM

11–14 EUROSTAT: EUROOPA LIIDU STATISTIKAAMET

15–18 AUDITI ULATUS JA LÄHENEMISVIIS

19–105 TÄHELEPANEKUD

19–67 EUROOPA STATISTIKA TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMINE

20–44 KOMISJONI JA EUROSTATI ALATES 2005. AASTAST VÕETUD MEETMED EI OLE OLNUD PIISAVAD TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMISEKS TÄIEL MÄÄRAL

45–52 EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI ULATUSES TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMISE OLUKORRA HINDAMISEKS VAJATAKSE PAREMAT TEAVET

53–67 KOMISJONI VIIMASED ALGATUSED ON SAMM ÕIGES SUUNAS, KUID NEIS EI KÄSITLETA KÕIKI PROBLEEME

68–105 MITMEAASTASE EUROOPA STATISTIKAPROGRAMMI JUHTIMINE

71–76 FINANTSMÄÄRUSES SÄTESTATUD HINDAMISE KVALITEEDINÕUDEID 2008.–2012. AASTA PROGRAMMI PUHUL EI JÄRGITUD

77–79 PROGRAMMI RAKENDAMIST JA SAAVUTUSI KÄSITLEV ARUANDLUS ON MITTERAHULDAV

80–93 EUROSTAT ON PROGRAMMI EELARVEST RAHASTATAVATE TOETUSTE HALDAMIST PARANDANUD NING ALUSTANUD HANGETEGA SEOTUD PUUDUSTE LAHENDAMIST

94–99 EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI PRIORITEETIDE MUUTMINE ON AJAKAVAST MAHA JÄÄNUD NING SEDA TAKISTAB USALDUSVÄÄRSE TEABE PUUDUMINE KULUDE KOHTA

100–105 2013.–2017. AASTA PROGRAMMI EELNÕU ON TÄIUSTATUD, KUID SELLE EDUKAKS RAKENDAMISEKS ON VAJA PAREMAT IGA-AASTAST KAVANDAMIST JA ARUANDLUST

106–109 JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

**LISA – VASTASTIKUSTE EKSPERDIHINNANGUTE KÄIGUS SOOVITATUD
PARANDUSMEETMETE OLUKORD (SEISUGA MÄRTS 2011)**

KOMISJONI VASTUS

LÜHENDID

EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon

ESAC: Euroopa statistika nõuandekomitee

ESGAB: Euroopa statistika haldamise nõuandekogu

ESSC: Euroopa statistikasüsteemi komitee

Eurostat: Euroopa Liidu Statistikaamet

MEETS: Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika ajakohastamise programm

OLAF: Euroopa Pettustevastane Amet

KOKKUVÕTE

I.

Üldsuse usaldus ELi statistika suhtes on ülimalt oluline liidus, kus poliitilised otsused peavad põhinema tõenditel ning kus üha rohkem otsuseid sõltub otsest statistilistest andmetest või nendest tulenevatest näitajatest.

II.

Kontrollikoda hindas, kas komisjon ja Eurostat on täius-
tanud usaldusväärse ja usutava ELi statistika koosta-
mise protsessi. See sõltub sellest, kuidas järgitakse
Euroopa statistika tegevusjuhiseid, mis sisaldavad sta-
tistika väljatöötamise, koostamise ja levitamise ning
Euroopa statistikaprogrammi rakendamise standardeid.

III.

Kontrollikoja auditi käigus leiti, et Euroopa statistika
tegevusjuhiseid on ainult osaliselt rakendatud ning et
nende täielik rakendamine on jätkuvalt raske ülesanne
kõikidele, kes sellega Euroopa ja liikmesriikide tasan-
dil seotud on. Tegevusjuhistes kehtestatakse ranged
nõuded, kuid need ei sisalda tõhusaid kontrolli-
ega jõustamisvahendeid.

IV.

Piisavalt usaldusväärset teavet tegevusjuhiste Euroopa
statistikasüsteemis rakendamise praeguse olukorra
kohta ei ole võimalik saada. Komisjoni hiljutised alga-
tused tegevusjuhiste täieliku järgimise hoogustamiseks
on küll õige suund, kuid ebapiisavad kõikide küsimuste
käsitlemiseks. Tegevusjuhiste järgimiskohustuse ole-
musest tulenevat ebamäärasuse probleemi pole lahenda-
datud. Võimalike andmete ebaõige esitamise juhtude
puhuks ei ole kontrollimehhanismi kehtestatud. Sõl-
tumatu järelevalvefunktsiooni väljatöötamiseks ei ole
tehtud ettepanekut.

V.

Statistikaprogrammi 2008–2012 kavandamisega seotud
vead pärtsivad selle mõjusa kavandamis-, järelevalve ja
aruandluse töövahendina kasutamist. Statistikaalase
tegevuse prioriteetide suunamine uutele teemadele
on osutunud eeldatust aeglasemaks. 2013.–2017. aasta
programmi kavand on võimalus Euroopa statistika-
süsteemi ümberkorraldamiseks, et muuta seda veelgi
tõhusamaks ja paindlikumaks, eeldusel et sellele lisa-
takse iga-aastases kavandamises sätestatud täpsed
eesmärgid ja vahe-eesmärgid, mida kontrollitakse süs-
temaatselt iga-aastase aruandluse käigus.

VI.

Kontrollikoda soovib kasutusele võtta Euroopa sta-
tistika, mis tagaks ametialase sõltumatuse, piisavad
vahendid ning tõhusa järelevalve, sh karistused juh-
tud, kui kvaliteedinõudeid ei järgita.

SISSEJUHATUS

ÜLDSEUSE USALDUS EUROOPA STATISTIKA VASTU

1. Usaldusväärne ja usutav statistika on ülimalt oluline Euroopa Liidule usaldatud ülesannete täitmisel. Peaaegu kõikides valdkondades vajatakse statistikat aluslepingutega sätestatud poliitikasuundade sõnastamiseks, rakendamiseks ja hindamiseks ning ELi rahaliste vahendite kogumiseks ja eraldamiseks. Üha rohkem Euroopa poliitikasuundasid põhinevad otsest statistikal ning statistilisi näitajaid kasutatakse üha enam poliitiliste otsuste või karistuste kehtestamisel.
2. Üldsuse usaldust Euroopa statistika suhtes ei saa iseenesest mõistetavaks pidada. Juba enne hiljutist kriisi ülemaailmses majanduses täheldati komisjoni poolt 2008. aasta aprillis avaldatud aruandes¹, et majandusalast statistikat mitteusaldavate inimeste hulk (45%) oli peaaegu sama suur kui nende inimeste hulk, kes seda statistikat usaldasid (46%).
3. 2005. aastal ning uuesti 2010. aastal kinnitas Euroopa Ülemkogu oma üleskutseid täiustada ELi majanduse juhtimise tugevdamise nimel Euroopa statistika kvaliteeti². Ülemkogu otsustas 2005. aastal muu hulgas, et tuleb keskenduda Eurostati operatiivse tegutsemisvõime, järelevalvevõimekuse, sõltumatuse ja arvepidamise arendamisele.

EUROOPA STATISTIKA KOOSTAMISE ÕIGUSRAAMISTIK

4. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 338 sätestatakse, et statistilised andmed peavad vastama erapooletuse, usaldusväarsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja statistilise konfidentsiaalsuse standarditele. Pealegi ei tohi statistika koostamine tuua ettevõtjate jaoks kaasa ülemäärast koormust.
5. Määrus Euroopa statistika kohta (edaspidi „Euroopa statistika määrus“)³ sisaldab lepinguga sätestatud põhimõtete definitsioone ja käsitleb statistika haldamise ning Euroopa statistika koostamise ja levitamise seotud küsimusi.

¹ Eurobaromeetri eriuuring selle kohta, millised on eurooplaste teadmised majandusnäitajatest („Europeans' Knowledge on Economic Indicators“), lk 37.

² Vt Euroopa Ülemkogu 22. ja 23. märtsi 2005. aasta kohtumise eesistuja järelalus ning Euroopa Ülemkogu 28. ja 29. oktoobri 2010. aasta kohtumise eesistuja järelalus.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 223/2009, 11. märts 2009, Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (EMPs ja Šveitsis kohaldatav tekst) (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

6. Endine statistikaprogrammi komitee⁴ võttis vastu Euroopa statistika tegevusjuhised⁵ (edaspidi „tegevusjuhised”) 24. veebruaril 2005. Tegevusjuhistes selgitatakse täpsemalt, kuidas toimub Euroopa statistika väljatöötamine, koostamine ja levitamine kooskõlas Euroopa statistika määruses toodud põhimõtetega.
7. Viieaastase Euroopa statistikaprogrammiga kehtestatakse Euroopa statistika väljatöötamise, koostamise ja levitamise prioriteedid ning määratletakse selle põhivaldkonnad ja eesmärgid. Praeguse 2008.–2012. aasta programmi⁶ kulutusteks on kavandatud 274 miljonit eurot.

EUROOPA STATISTIKASÜSTEEM

8. Euroopa statistika väljatöötamine, koostamine ja levitamine toimub Euroopa statistikasüsteemi raamistikus. Euroopa statistika määruse kohaselt on Euroopa statistikasüsteem ELi statistikaasutuse ning riiklike statistikaametite vaheline partnerlus.
9. Riiklikud statistikaametid vastutavad Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamisega seotud siseriikliku tasandi tegevuse koordineerimise eest. Riiklikud statistikaametid ja teised Euroopa statistika eest vastutavad riiklikud ametiasutused võivad ilma eelneva konkursita saada ELi eelarvest toetusi.
10. Euroopa statistikakomitee annab Euroopa statistikasüsteemile erialast nõu. Komitee koosneb riiklike statistikaametite esindajatest ning vastutab muu hulgas Eurostati koostatavate statistikaga seotud õigusaktide läbivaatamise eest.

⁴ Statistikaprogrammi komitee abistas komisjoni statistikaprogrammide üldises kooskõlastamises ELi ja liikmesriikide tasandil. Komitee kaotati 2009. aastal pärast Euroopa statistika määruse vastuvõtmist.

⁵ Tegevusjuhiseid ei avaldatud Euroopa Liidu Teatajas. Nende kõige uuem versioon on saadaval Eurostati kodulehel: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-11-955/EN/KS-32-11-955-EN.PDF

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta otsus nr 1578/2007/EÜ ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi kohta (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 344, 28.12.2007, lk 15).

EUROSTAT: EUROOPA LIIDU STATISTIKAAMET

11. Euroopa Liidu Statistikaamet (edaspidi „Eurostat“) on Euroopa Liidu statistikaasutus. Eurostat asub Luxembourgis. Eurostat on üks komisjoni peadirektoraatidest, millel on tehniline sõltumatus⁷ teaduslike tehnikate, määratluste ja meetodite valimisel. Õigusalastes dokumentides nimetatakse liidu statistikaasutust komisjoniks (Eurostatiks)⁸. Selle terminoloogiaga soovitakse täpsustada, et Eurostatil on selge roll, kuigi ta on komisjoni osa.
12. Eurostati põhiülesanne on töödelda ja avaldada võrreldavaid statistilisi andmeid Euroopa Liidu tasandil. Tavaliselt Eurostat ise andmeid ei kogu. Seda teevad liikmesriikide statistikaasutused. Liikmesriikide statistikaasutused kontrollivad ja analüüsivad oma liikmesriigi andmeid ning saadavad need Eurostatile, kes arvandmed konsolideerib, et tagada nende võrreldavus.
13. Eurostati töötajate arv on viimaste aastate jooksul olnud stabiilne. 1. jaanuari 2012. aasta seisuga oli töötajaid kokku 794. Eurostati hinnangul on kogu Euroopa statistikasüsteemis liikmesriigi tasandil Euroopa statistika koostamisega seotud vähemalt 50 000 töötajat.
14. Eurostatile eraldatud kulukohustuste assigneeringud⁹ ulatusid 2011. aastal 92,9 miljoni euroni. Perioodil 2003–2010 eraldati igal aastal keskmiselt 89,5 miljonit eurot ning kõige rohkem 107,2 eurot 2005. aastal.

⁷ Komisjoni 21. aprilli 1997. aasta otsuse 97/281/EÜ Eurostati ülesannete kohta ühenduse statistika koostamisel (EÜT L 112, 29.4.1997, lk 56) artikkel 5.

⁸ Määratlus „komisjon (Eurostat)“ on defineeritud Euroopa statistika määruse artiklis 6.

⁹ Edaspidi nimetatakse „tegevuseelarveks“. Arvandmed ei sisalda halduskulusid.

AUDITI ULATUS JA LÄHENEMISVIIS

- 15.** Üldeesmärk oli hinnata, kas komisjon ja Eurostat on parandanud usaldusväärse ja usutava Euroopa statistika koostamise protsessi. See sõltub tegevusjuhiste rakendamisest ning Euroopa statistikaprogrammi juhtimisest. Auditis käsitleti kahte järgmist küsimust.
- a) Kas komisjon ja Eurostat on enda ülesannete piires teinud kõik vajaliku tegevusjuhiste rakendamisel kogu Euroopa statistikasüsteemis?
 - b) Kas Eurostat on mitmeaastast statistikaprogrammi Euroopa statistika koostamise parandamiseks hästi juhtinud?
- 16.** Audit hõlmas ka Euroopa statistika haldamise nõuandekogu¹⁰ ja Euroopa statistika nõuandekomitee¹¹ panust usaldusväärse ja usutava Euroopa statistika koostamisse.
- 17.** Auditis keskenduti Euroopa statistika koostamisprotsessiga seotud tegevusjuhiste rakendamisele ja Euroopa statistikaprogrammi juhtimisele. Auditis ei hinnatud konkreetse statistika usaldusväärsust. Enamik audititegevusest toimus 2011. aasta maist detsembrini, andmete ajakohastamine kestis 2012. aasta juunini.
- 18.** Audititegevus hõlmas vestlusi Eurostati töötajatega, Eurostatis kasutatavate dokumentide ja üksikasjaliku küsimustiku vastuste uurimist, teabekülastusi komisjonisisesest ja -välisest Eurostati sidusrühmade juurde, Euroopa statistikasüsteemi komitee koosolekute jälgimist ning toetusmaksetega seotud finantsjuhtimise eest vastutava Eurostati üksuse tehtud eel- ja järelkontrolle sisaldavate ning hankemenetluste valimite uurimist.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta otsus nr 235/2008/EÜ, millega luuakse Euroopa statistika haldamise nõuandekogu (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 73, 15.3.2008, lk 17).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta otsus nr 234/2008/EÜ, millega luuakse Euroopa statistika nõuandekomitee ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 91/116/EMÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 73, 15.3.2008, lk 13).

TÄHELEPANEKUD

EUROOPA STATISTIKA TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMINE

- 19.** Auditiga leiti, et tegevusjuhiseid on vaid osaliselt rakendatud ning nende täiel määral rakendamine valmistab kõikidele (nii Euroopa tasandil kui ka liikmesriikides) asjassepuutuvatele organisatsioonidele jätkuvalt probleeme. Kontrollikoda uuris järgmist:
- a) alates 2005. aastast võetud meetmeid ning viivituste ja tagasilöö- kide põhjuseid;
 - b) kas praegused tegevusjuhiste rakendamise hindamise vahendid on piisavad;
 - c) kas komisjoni viimased algatused on piisavad ja rahuldavad.

KOMISJONI JA EUROSTATI ALATES 2005. AASTAST VÕETUD MEETMED EI OLE OLNUD PIISAVAD TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMISEKS TÄIEL MÄÄRAL

TEGEVUSJUHISTEGA KEHTESTATAKSE RANGED STANDARDID

- 20.** Tegevusjuhistega¹² kehtestatakse Euroopa statistika väljatöötamise, koostamise ja levitamise standardid. Tegevusjuhised töötati välja vastusena nõukogu 2004. aasta juuni palvele¹³, mis esitati seoses Kreeka valitsemis- sektori puudujäägi ja võla summat puudutavate probleemidega¹⁴.
- 21.** Tegevusjuhiste eesmärk on tagada, et Euroopa statistika koostamise protsess oleks tõhus, toimuks usaldusväärses institutsioonilises keskkonnas (kus on tagatud ametialane sõltumatus) ning vastaks seeläbi kasutajate vajadustele. Need koosnevad 15 põhimõttest, mis peale institutsioonilise keskkonna hõlmavad ka statistilist protsessi ja andmeid (vt **1. selgitus**). Igal põhimõttel on kolm kuni üheksa hea tava näitajat, mis mõeldavad, kui suurel määral põhimõtet on järgitud.

¹² Komisjoni 25. mai 2005. aasta soovitus siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse kohta, KOM(2005) 217 (lõplik), 25. mai 2005, kuulutati juhised iseregulatsiooni vahendina välja. Septembris 2011 muutis Euroopa statistikasüsteemi komitee juhiseid. Muudetud versioon avaldatakse Eurostati veebilehel, kuid komisjon ei ole oma 25. mai 2005. aasta soovitusi kaasajastanud.

¹³ „Nõukogu märgib, et mitmel juhul on fiskaalstatistika pärast uue valitsuse ametisse astumist läbi vaadatud. Nõukogu leiab, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tarvis statistiliste andmete kogumist ja esitamist ei tohi kahjustada poliitilised ega valimistsüklid. [...] Nõukogu leiab, et andmete kogujate usaldusväärsus, sõltumatus ja vastutus ning kogumise meetodid, mida toetab asjakohane institutsionaalne kord, on äärmiselt olulised [...] kvaliteetse statistika tagamiseks.“ (Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu järeldused (2. juuni 2004), dok. 9779/04 (Presse 172), lk 11.)

¹⁴ Kui Kreeka valitsus 2004. aasta aprillis ametisse astus, telliti „maksukontroll“, mille tulemusel tehti olulisi muudatusi Kreeka valitsemissektori puudujäägi ja võla summa osas, mis ulatusid 1997. aastasse. Selle muudatuse käigus selgus, et Kreeka oli 1999. aastal ületanud 3% puudujäägi ülemmäära.

1. SELGITUS

TEGEVUSJUHISTE PÕHIMÕTETE KOKKUVÕTE

Tegevusjuhised. 15 põhimõtet	
Institutsiooniline keskkond	1 Ametialane sõltumatus Ametialane sõltumatus tagab usutavuse
	2 Volitus andmete kogumiseks Selge juriidiline volitus, mis võimaldab teavet koguda
	3 Nõuetele vastavad vahendid Statistiliste nõuete täitmiseks piisavad vahendid
	4 Kvaliteedi tagamise kohustus Protsessi ja tootekvaliteedi pidev täiustamine
	5 Andmete konfidentsiaalsus Andmete esitajate privaatsuse tagamine
	6 Erapooletus ja objektiivsus Teadusliku sõltumatuse ja kasutajate võrdse kohtlemise tagamine
Statistilised protsessid	7 Usaldusväärne meetodika Piisavad vahendid ja ekspertteadmised
	8 Asjakohased statistikaalased menetlused Asjakohaste menetluste rakendamine andmete kogumisest andmete kinnitamiseni
	9 Andmete esitajate mõõdukas koormamine Andmete esitamisega kaasneva koormuse jälgimine ja vähendamine
	10 Kulutasuvus Vahendite kasutamise jälgimine ja täiustamine
Statistilised andmed	11 Asjakohasus Kasutajate vajaduste täitmine ja rahulolu-uuringute tegemine
	12 Täpsus ja usaldusväärsus Tegelikku kajastamine täpselt ja usaldusväärselt
	13 Õigeaegsus ja täpsus Täidetakse statistika õigeaegse avaldamise standardeid
	14 Ühtsus ja võrreldavus Statistika on sisult ja ajaliselt järjekindel ning piirkonniti ja riigiti võrreldav
	15 Kättesaadavus ja selgus Esitatud selgel kujul, levitatakse sobival viisil ja on saadaval erapooletul moel

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

22. Euroopa statistika haldamise nõuandekogu (ESGAB) koosneb kõrgetasemelistest ekspertidest, kelle ülesandeks on seoses tegevusjuhiste rakendamisega koostada sõltumatu ülevaade Eurostati tegevusest ja Euroopa statistikasüsteemist tervikuna (vt **2. selgitus**). Praeguseni on ESGAB keskendunud tegevusjuhiste 15 põhimõttest kolmele¹⁵ ning täheldanud¹⁶, et kuigi tegevusjuhiste rakendamisel on tehtud edusamme, ei ole need oma eesmärgi täitnud.

¹⁵ 1., 3. ja 4. põhimõte.

¹⁶ Euroopa statistika haldamise nõuandekogu kolmas iga-aastane aastaaruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule tegevusjuhiste rakendamise kohta Eurostatis ja Euroopa statistikasüsteemi rakendamise kohta tervikuna, avaldatud 1. detsembril 2011.

2. SELGITUS

EUROOPA STATISTIKA HALDAMISE NÕUANDEKOGU (ESGAB)

Tegevusjuhiste rakendamise hindamine

ESGAB asutati 2009. aastal ning tema põhiülesandeks on ette valmistada aastaaruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule tegevusjuhiste rakendamise kohta Eurostatis, sh anda hinnang Euroopa statistikasüsteemi rakendamisele tervikuna (vt ESGABi asutamisosuse artikkel 2). ESGAB täidab nõuandvat funktsiooni ning tal puuduvad järelevalvevolitused.

Nõuandekogu seitse liiget valitakse statistika valdkonnas märkimisväärset pädevust omavate ekspertide hulgast. Nad tegutsevad isiklikul vastutusel ja sõltumatult. ESGABi liikmetele tasu ei maksta ning enamik neist töötab oma kutsealal. Eurostat annab nõuandekogu käsutusse ühe täistööajaga sekretäri, kes komisjonist sõltumatult täidab nõuandekogu juhiseid. Eurostatil on vaatleja staatus ning seda esindavad koosolekutel peadirektor ja asepeadirektor.

ESGAB tuli esimest korda kokku 2009. aasta märtsis, pidas kuus kuni seitse ühepäevast koosolekut aastas ja avaldas oma viimase aastaaruande 2011. aasta detsembris.

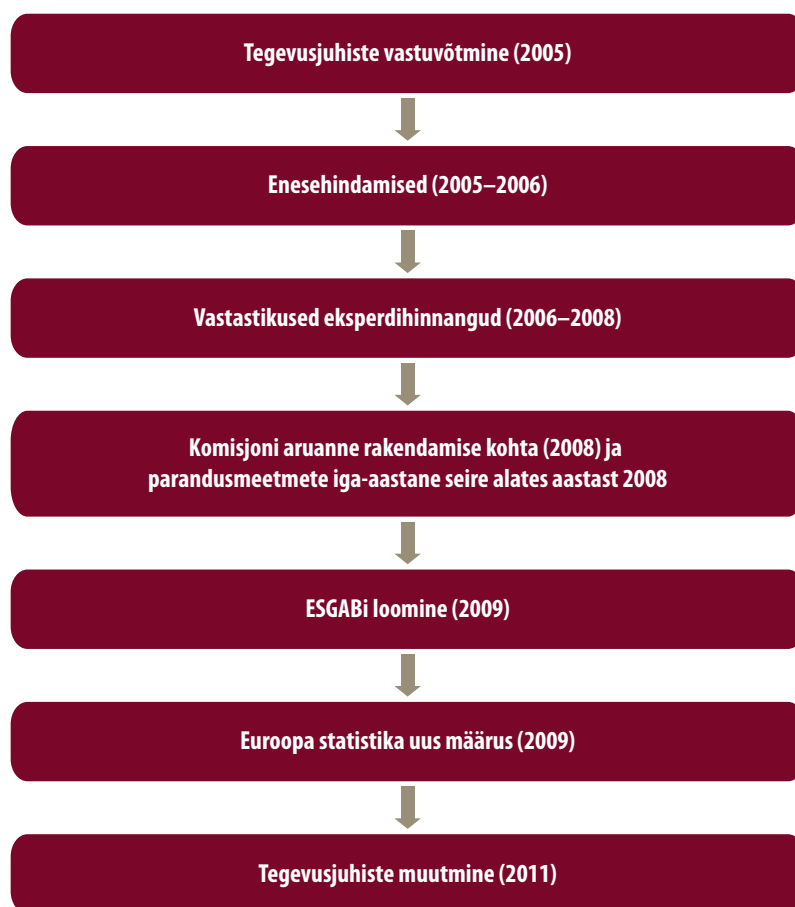
Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

23. 2011. aasta septembris kiitis Euroopa statistikasüsteemi komitee¹⁷ heaks tegevusjuhiste piiratud ulatusega muudatused. **Joonisel 1** esitatakse kokkuvõtlikult tegevusjuhiste ajalugu.

¹⁷ Põhineb Eurostati ja Statistics Norway kaasesistumisel juhitava töörühma „Sponsorship on Quality” aruandel.

JOONIS 1

TEGEVUSJUHISTE AJALUGU

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

KOMISJON ON HILINEMISEGA VÕTNUD MEETMEID SELLEKS, ET VEENDA VALITSUSI TEGEVUSJUHISEID JÄRGIMA

- 24.** 2005. aasta mais soovitas komisjon¹⁸ liikmesriikidel veenduda, et nende statistikaasutused järgiksid tegevusjuhiste põhimõtteid, ning tagada, et nende statistikatalitused on professionaalse töökorraldusega ja varustatud vajalike ressurssidega, et koostada Euroopa statistikat nii, et oleks tagatud sõltumatus, terviklikkus ja vastutus. Lisaks sellele soovitati liikmesriikidel esitada vajalik teave, et komisjonil oleks võimalik kontrollida tegevusjuhiste järgimist¹⁹.
- 25.** Komisjon tuli alles 2011. aastal välja²⁰ ettepanekuga, mille kohaselt liikmesriigid peaksid võtma endale Euroopa statistika tegevusjuhiste alusel kohustuse võtta vajalikud meetmed, et säilitada nende esitatava statistika usaldusväärsus ning jälgida tegevusjuhiste rakendamist „statistika usaldusväärsuse alaste kohustuste” kaudu (vt punktid 60–64).

¹⁸ KOM(2005) 217 (lõplik).

¹⁹ Soovitused B, C, ja G.

²⁰ KOM(2011) 211 (lõplik), 15. aprill 2011, „Euroopa statistika töhuse kvaliteedijuhtimise väljatöötamine”.

²¹ Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon (EFTA) on valitsustevaheline organisatsioon, mis on loodud vabakaubanduse ja majandusintegratsiooni edendamiseks organisatsiooni kuulus neljas riigis: Islandil, Liechtensteinis, Norras ja Šveitsis.

KOMISJONI 2008. AASTA ARUANDES EI TUVASTATUD ASJAOLU, ET EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMIST TERVIKUNA EI OLNUD AMETIALANE SÕLTUMATUS KINDLUSTATUD

- 26.** Pärast tegevusjuhiste väljakuulutamist keskendusid komisjon ja Eurostat koostöös riiklike statistikaasutustega (ja neid toetades) tegevusjuhiste rakendamise edendamisele. Sel eesmärgil korraldas Eurostat vastastikuseid eksperdihinnanguid, mis toimusid 31s ELi liikmesriigi ja EFTA²¹ riigi statistikaasutuses ning Eurostatis 2006. aastast 2008. aasta esimese pooleni.
- 27.** Nimetatud vastastikuste eksperdihinnangute käigus vaadeldi ainult riiklike statistikaasutusi ja nende ülesandeid riiklike statistikasüsteemide kooskõlastamisel ning keskenduti tegevusjuhiste institutsioonilise keskkonna näitajatele. **Tabel 1** sisaldab nende hindamiste tulemusi. Vastastikuste eksperthinnangute käigus ei hinnatud, kas riiklikud statistikaasutused järgisid tegevusjuhistes statistiliste protsesside kohta kehtestatud näitajaid. Enamik statistiliste andmetega seotud näitajatest oli samuti käsitlemata. Sellest hoolimata olid vastastikuste eksperthinnangute aruannetes sisalduvas parandusmeetmete nimekirjas kõik juhiste põhimõtted käsitletud. Nimetatud meetmed, mis olid seotud statistiliste protsesside ja andmetega, põhinesid üksnes riiklike statistikaasutuste enesehindamiste tulemustel.

TABEL 1

PERIOODI 2006 – 2008 ALGUS VASTASTIKUSTE EKSPERDIHINNANGUTE TULEMUSED¹

Statistikaasutus	Näitajad, enamasti saavutatud või täielikult saavutatud	Näitajad osaliselt saavutatud	Näitajad saavutamata
Kõik näitajad saavutanud statistikaasutused			
Austria	35	0	0
Soome	35	0	0
Norra	35	0	0
Rootsi	35	0	0
Ühendkuningriik	35	0	0
Näitajad osaliselt saavutanud statistikaasutused			
Tšehhi Vabariik	33	2	0
Taani	33	2	0
Prantsusmaa	33	2	0
Itaalia	33	2	0
Leedu	33	2	0
Portugal	33	2	0
Slovakkia	33	2	0
Hispaania	33	2	0
Madalmaad	32	3	0
Poola	32	3	0
Sloveenia	32	3	0
Šveits	32	3	0
Saksamaa	31	4	0
Iirimaa	31	4	0
Ungari	29	6	0
Läti	29	6	0
Rumeenia	29	6	0
Eesti	26	9	0
Kreeka	26	9	0
Luksemburg	24	11	0
Osa näitajatest saavutamata jätnud statistikaasutused			
Bulgaaria	27	7	1
Liechtenstein	27	7	1
Malta	23	11	1
Island	28	5	2
Küpros	25	8	2
Belgia	24	9	2

¹ Pärast 2008. aastat vastastikuseid eksperdi hinnanguid enam ei tehtud. Vastastikuste eksperdi hinnangute käigus kontrolliti kõiki 35 näitajat seoses tegevusjuhiste põhimõtetega 1–6 ja 15 (tegevusjuhiste põhimõtete 7–14 järgimist ei uuritud).

Allikas: Euroopa Kontrollikoda vastastikuste eksperdi hinnangute põhjal.

- 28.** Euroopa statistikasüsteemi liikmete seas läbiviidud vastastikuste eksperdi hinnangute põhjal koostas komisjon 2008. aasta oktoobris tegevusjuhiste rakendamise kohta aruande²² ning järelendas, et „isereguleeruv lähenemine töötab väga hästi“. Aruandes tõsteti esile edasiste meetmete võtmise vajadus, kuid ametialase sõltumatuse ja objektiivsuse kohta öeldi järgmist: „Sõltumatus poliitilistest ja muudest välismõjudest Euroopa statistika koostamisel ja levitamisel ning meetodite, allikate ja tehnikate objektiivne valik näib olevat tagatud kogu Euroopa statistikasüsteemi ulatuses“. Järgnevad sündmused, mille kohta komisjon 2010. aasta jaanuaris aruande koostas²³, näitasid siiski, et olukord oli vastupidine.
- 29.** Ametialase sõltumatuse põhimõtte puhul märgiti 2011. aastal ESGABi aastaaruandes, et „alates 2009. aastast on mitmetes riikides statistikaalaseid õigusakte ajakohastatud ja nende läbipaistvust suurendatud, kuid ametialane sõltumatus ei ole Euroopa statistikasüsteemis tervikuna tagatud“. Hindamise aluseks olevad aruande üksikasjad on toodud **3. selgituses**.

²² KOM(2008) 621 (lõplik), 7. oktoober 2008, „Komisjoni 2008. aasta aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule tegevusjuhiste rakendamise kohta.“

²³ KOM(2010) 1 (lõplik), 8. jaanuar 2010, „Kreeka valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võlga kajastavat statistikat käsitlev aruanne“.

3. SELGITUS

ESGABI LEIUD SEoses AMETIALASE SÕLTUMATUSEGA

„Pooled Euroopa statistikasüsteemi liikmetest on arvamisel, et nende institutsioonilist korraldust ei pärsi ametialase sõltumatuse põhimõttele seatud piirangud.“

„Neljas riigis – Saksamaa, Kreeka, Läti, Šveits – leiti probleeme seoses statistikaseaduse ajakohastamise või rakendamisega.“

„ESGAB märgib, et kolmel riigil – Taani, Poola ja Rumeenia – puuduvad konkreetsed plaanid oma statistikaseaduse ajakohastamiseks, hoolimata sellest, et kehtivad õigusaktid ei ole täielikult tegevusjuhistega kooskõlas.“

„Kaheksa riigi ressursside jagamisega seotud otsustusprotsessi peeti ohuks ametialasele sõltumatusele.“

„ESGAB märgib, et hiljuti on esinenud juhtusid, kus riikliku statistikaameti juhatajaks on pärast valimisi määratud mitte algselt valitud inimene.“

„Üheteistkümne riigi tippjuhtkonna ametisse määramise ja ametist vabastamise eeskirju peeti asjakohasteks. Kaheksa riigi eeskirjade puhul leiti aga mitmetimõistetavust või oli nende rakendamine mitterahuldav.“

Allikas: ESGABi 2011. aasta aastaaruanne, lk 7 ja 8.

PRAEGU JÄLGIB EUROSTAT RIIKLIKE STATISTIKAAMETITE ARUANDLUST PARANDUSMEETMETE KOHTA, KUID EI KONTROLLI NENDE RAKENDAMIST

- 30.** Pärast perioodi 2006–2008 vastastikuseid eksperdihinnanguid jälgis Eurostat vastastikuste eksperdihinnangute järelkontrolli raames riiklike statistikaametite poolt kindlaksmääratud parandusmeetmete rakendamist²⁴. Eurostati järelevalve põhineb riiklike statistikaametite poolt iga-aastastes küsimustikes antavatel vastustel. Järelevalve alguses 2008. aastal oli lõpetatud juba 191 meetet ning 677 meetet oli veel pooleli. 2011. aasta märtsiks²⁵ oli lõpetamata veel 273 meetet²⁶. **Joonis 2** kirjeldab riiklike statistikaametite võetud parandusmeetmete lõpetamise edenemist. Meetmete lõpetamise üksikasjalik ülevaade on toodud **lisas**.
- 31.** Eurostat ei tea osa riiklike statistikaametite poolt „lõpetatuks” kuulutatud meetmete lõplikku olukorda, kuna nende kohta ei esitatud täiendavaid üksikasju ega selgitusi. Lisaks märgivad riiklikud statistikaametid, et 116 meetet on „teostamisel ilma konkreetse tähtajata”, ning see muudab edenemise hindamise keerukaks.
- 32.** Paljude riiklike statistikaametite puhul on vastastikuse eksperdihinnangu korraldamisest möödunud viis või enam aastat. Tegevusjuhiste rakendamise praeguse olukorra kohta tehtavad järeldused, mis põhinevad üksnes vastastikuste eksperdihinnangute käigus kokkulepitud parandusmeetmete edenemise kohta koostatud aruannetel, ei ole usaldusväärsed.

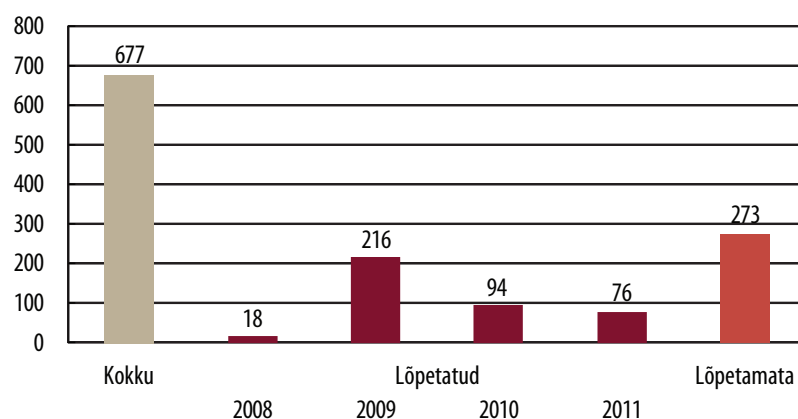
²⁴ Valdkonnad, milles vastastikuste eksperdihindamiste käigus leiti puudusi, kuid mille puhul parandusmeetmeid ei võetud, ei kuulu Eurostati seire alla.

²⁵ Vt Eurostati 2011. aasta seirearuanne tegevusjuhiste järgimise kohta riiklikes statistikaametites.

²⁶ Ei sisalda kahte uut 2011. aastal määratletud meetet.

JOONIS 2

PARANDUSMEETMETE LÕPETAMINE (VASTAVALT 2008. AASTAST ALATES ESITATUD ARUANNETES SISALDUVATELE ANDMETELE)

Allikas: Eurostat; lõpetamata meetmete koguarv ei sisalda kahte uut 2011. aastal määratletud meetet.

KOMISJON ISE EI JÄRGI VEEL TEGEVUSJUHISEID TÄIEL MÄÄRAL

- 33.** Komisjoni 25. mai 2005. aasta soovitusel võeti kohustus tagada, et Eurostat järgib tegevusjuhiste põhimõtteid ning on professionaalse töökorraldusega ja varustatud vajalike ressurssidega, et koostada Euroopa statistikat nii, et oleks tagatud sõltumatus, terviklikkus ja vastutus.

²⁷ EÜT L 112, 29.4.1997, lk 56.

KOMISJONI 1997. AASTA OTSUS EUROSTATI ROLLI KOHTA EI OLE TEGEVUSJUHISTE EGA EUROOPA STATISTIKA MÄÄRUSEGA KOOSKÖLAS

- 34.** 2011. aasta aprillis tegi komisjon teatavaks kavatsuse muuta oma 1997. aasta otsust Eurostatil ülesannete kohta²⁷. 1997. aasta otsus ei ole täielikult kooskõlas tegevusjuhistega 2005. aastal kasutusele võetud põhimõtetega. Täiesti mainimata on jäetud ametialase sõltumatuse põhimõte (tegevusjuhiste 1. põhimõte). Komisjoni otsusega antakse Eurostatile ainult „tehniline sõltumatus”. Otsuses ei mainita Eurostatil peadirektori ülesandeid ega määratleta talle viimastel aastatel omistatud nimetust „Euroopa Liidu peastatistik”.

- 35.** Pealegi ei ole 1997. aasta otsust kooskõlastatud 2009. aasta Euroopa statistika määrusega. 2009. aasta määruse artiklis 6 määratakse Eurostatile ainuvastutus Euroopa statistika arendamise, koostamise ja levitamise eest. Vastupidiselt sellele sätestatakse komisjoni otsuse artiklis 6, et komisjon võib otsustada, et Euroopa statistika koostamises osalevad muud teenistused kui Eurostat, ning määrata, mis tegevuses ja millises ulatuses osaletakse. Selle tagajärjel koostatakse praegu statistikat ka teistes peadirektoraatides, kuigi ainuvastutus statistika koostamise eest on Eurostatil.

EUROSTATI SÕLTUMATUS ON EBASELGEMALT MÄÄRATLETUD KUI OLAFI SÕLTUMATUS

- 36.** Auditis võrreldi Eurostatil komisjoni poolt antud staatust Euroopa Petustevastasele Ametile (OLAF) antud staatusega. OLAF ja Eurostat on komisjoni peadirektoraadid, kuid OLAF on oma ülesannete täitmisel täielikult sõltumatu.

37. Vastupidiselt komisjoni 1997. aastal Eurostati kohta tehtud otsusele sisaldab komisjoni 1999. aastal OLAFi kohta tehtud otsus²⁸ üksikasjalikke sätteid, mis kaitsevad ameti ja selle peadirektori ametialast sõltumatust, täpsemalt järgmist:

- a) peadirektoril on selgesõnaline kohustus mitte küsida komisjonilt, valitsustelt ega muudelt institutsioonidelt või asutustelt suuniseid ega võtta neid vastu;
- b) asutatakse järelevalvekomitee, et kaitsta ametit ebavajaliku sekku-mise eest;
- c) peadirektoril on pikendatav kindlaksmääratud ametiaeg;
- d) valikumenetlus, mille käigus järelevalvekomitee annab heakskiidu peadirektori ametikohale kandideerijate lõplikule nimekirjale;
- e) Euroopa Parlamendi ja nõukogu antav eelnev heakskiit komisjoni poolt peadirektori ametisse nimetamisele.

²⁸ Komisjoni otsus 1999/352/EÜ, ESTÜ, Euratom, 28. aprill 1999, millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) (SEK(1999) 802) (EÜT L 136, 31.5.1999, lk 20).

²⁹ Teiste komisjoni peadirektorite edasivolitatud tegevuskulud moodustasid 2011. aastal 24% kõikidest kulukohustustest (2010. aastal 27% ja 2009. aastal 33%). Enam kui kaks kolmandikku neist edasivolitatud tegevuskuludest pärinesid põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadist.

EUROSTATI AMETIALASE SÕLTUMATUSE TAGAMISEKS VÕETI PRAKTILISI MEETMEID, ENT KAVANDATAV EUROSTATI ÜLESANDEID KÄSITLEV OTSUS PEAKS TEHTUD EDUSAMMUD KONSOLIDEERIMA

38. Komisjon on praktikas võtnud meetmeid Eurostati ametialase sõltumatus paremaks tagamiseks. Praegune peadirektor võeti 2008. aastal tööle asutuseväliste kandidaatidele avatud menetlusega. Sellega sarnaselt on komisjon avanud Eurostati direktorite hiljutised konkursid ka asutuseväliste kandidaatidele.

39. Sellised edusammud on aga ohus seni, kuni neid ei ole selgesti asjaomastes õigusaktides sätestatud. Kui uues otsuses Eurostati ülesannete kohta ei sätestata teisiti, on komisjonil lubatud täita Eurostati juhtivad ametikohad (peadirektor ja direktorid) komisjoni teistelt ametikohtadelt üleviimisega ilma eelnevalt vaba ametikoha teadet avaldamata.

40. Pealegi on asjaolu, et oluline osa Eurostati tegevuskuludest saadakse teiste komisjoni peadirektoraatide edasivolituste kaudu²⁹, vastuolus tegevusjuhiste 1. põhimõtte (ametialane sõltumatus) ja 3. põhimõttega (nõuetele vastavad vahendid), kuna selle kohaselt on Eurostat osaliselt rahaliselt sõltuv teistest komisjoni talitustest.

41. 2012. aasta juuniks ei olnud komisjon ikka veel otsustanud, kas Eurostat ja/või teised peadirektoraadid peavad tegema uurimistoiminguid, mis on vajalikud, et tuvastada, kas on esitatud ebaõiget teavet eelarvepuudujääki ja võlga käsitlevate andmete kohta ning võimalike trahvide määramiseks³⁰.

EUROSTAT EI OLE VEEL LAHENDANUD TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMISEGA SEOTUD PROBLEEME

42. Eurostati poolt ESGABile esitatud aruannetest selgub, et 2011. aasta märtsi seisuga oli 69st 2007. aasta vastastikuste eksperdi hinnangute aruande³¹ käigus kindlaksmääratud parandusmeetmest 27 veel lõpetamata. Üksik- asjad on toodud **tabelis 2**, milles antakse ka ülevaade alates 2009. aastast ESGABi poolt tehtud soovitude rakendamisest.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1173/2011 eelarvejärelevalve töhuse rakendamise kohta euroalal (ELT L 306, 23.11.2011, lk 1) artikkel 8. Trahvid võivad olla kuni 0,2% asjaomase liikmesriigi SKPst.

³¹ Eurostatis Euroopa statistika tegevusjuhiste rakendamisega seotud vastastikuste eksperdi hinnangute aruanne, 24.–26. oktoober 2007.

TABEL 2

EUROSTATI PARANDUSMEETMETE RAKENDAMINE (SEISUGA MÄRTS 2011)

Rakendamise seisukord vastavalt Eurostati aruandlusele	2007. aastal vastastikuste eksperdi hinnangute käigus kokkulepitud meetmete arv	ESGABi 2009. ja 2010. aasta aruannetes esitatud soovitude arv
Rakendamine kuni märtsini 2009		
(1) Lõpetatud meetmed	35	
Rakendamine alates aprillist 2009		
Lõpetatud meetmed		
Meede on lõpetatud	3	5
Teemaga seoses ei kavandata rohkem tegevust	3	0
Ei ole enam asjakohane	1	0
(2) Lõpetatud meetmete arv	7	5
Lõpetamata meetmed		
Tegevus on pooleli, tähtaega ei ole määratud	10	15
Tegevus edeneb plaanipäraselt ja ei ole veel valmis	10	4
On esinenud Eurostati-siseseid viivitusi	3	0
Edasine tegevus sõltub nüüd Eurostati-välistest ametiasutustest	2	0
Tegevus on kaasatud uude meetmesse	1	0
Puudub selge seisukoht rakendamise seisukorra kohta	1	0
(3) Lõpetamata meetmete arv	27	19
KÕIK KOKKU (1 + 2 + 3)	69	24

Allikas: Eurostatilt ESGABile esitatud teave.

43. Auditiga leiti, et Eurostatil on raskusi tegevusjuhiste 6. põhimõtte (erapooletus ja objektiivsus) täieliku rakendamisega kasutajatele andmete erapooletu juurdepääsu tagamise osas. Tegevusjuhiste ja erapooletuse põhimõtte rakendamise puhul esineb erandeid, eriti seoses ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega³², mille puhul teabe komisjonisises jagamise ajastus ei ole kooskõlas Eurostati dokumendiga „*Protocol on impartial access to Eurostat data for users*”³³.

44. Teiste komisjoni peadirektoraatidega seoses ei ole Eurostat veel lahendanud juba 2007. aasta vastastikuste eksperdi hinnangute aruandes³⁴ kirjeldatud probleemi, mis seisneb selles, et nimetatud talitused koguvad teavet omal käel, kui tunnevad, et Eurostat ei pruugi nende taotlustele vastata. Poliitika eest vastutavate peadirektoraatide ja Eurostati vahelise statistikaga seotud töö puhul teavitas Eurostat 2010. aastal kooskõlastatuse puudumise probleemist, mida komisjoni kesktalitused ka üldlause suure riskina tunnistasid, ning 2011. aastal käivitati antud olukorra parandamiseks mitmeid meetmeid.

EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI ULATUSES TEGEVUSJUHISTE RAKENDAMISE OLUKORRA HINDAMISEKS VAJATAKSE PAREMAT TEAVET

EUROOPA STATISTIKA MÄÄRUSES EI SÄTESTATA TEGEVUSJUHISTE JÄRGIMISE KONTROLLIMISE MENETLUSI

45. Euroopa statistikasüsteemis osalejad peaksid heas usus koostööd tegema. Euroopa statistika määruses ei sätestata tegevusjuhiste põhimõtete järgimise kontrollimise menetlusi. Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on ainus statistikavaldkond, mille puhul seadusandja volitas ja kohustas Eurostati liikmesriikides kohapealseid kontrole tegema³⁵.

VASTASTIKUSTE EKSPERDIHINNANGUTE PUHUL VAJATAKSE TERVIKLIKKU LÄHENEMIST

46. Vastastikused eksperdi hinnangud on jätkuvalt kõige tähtsam vahend, millega sõltumatult hinnatakse tegevusjuhiste järgimist Eurostatis ja riiklikes statistikaametites. Vastastikuste eksperdi hinnangute uus voor on kavandatud 2013. aastaks, kuid juunis 2012 ei olnud veel langetatud otsuseid selle kohta, kus ja kuidas neid hinnanguid teha. Nimetatud hinnangud peaksid hõlmama põhimõtteid, mida siamaani on käsitletud vaid vähesel määral (vt **tabel 3**).

³² Nõukogu määrus (EÜ) nr 479/2009, 25. mai 2009, Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolliga kohaldamise kohta (ELT L 145, 10.6.2009, lk 1).

³³ Avaldatud Eurostati veebilehel: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/documents/Impartiality_protocol_REV2_FINAL_EN.pdf

³⁴ Vt Eurostatis Euroopa statistika tegevusjuhiste rakendamisega seotud vastastikuste eksperdi hinnangute aruande lk 20, 24.–26. oktoober 2007.

³⁵ Rahvamajanduse kogutulu kvaliteediga seotud arv näitajate puhul lubatakse nõukogu 15. juuli 2003. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1287/2003 rahvamajanduse kogutulu ühtlustamise kohta turuhindades (rahvamajanduse kogutulu määrus) (EÜT L 181, 19.7.2003, lk 1) artikliga 6 komisjonil ühe osana oma kontrollimistegevusest korraldada liikmesriikidesse n-ö teabekülastusi; vt kontrollikoja eelarveaasta 2010 aastaaruande punktid 2.28 ja 2.30.

47. Perioodi 2006–2008 vastastikustes eksperdihinnangutes järgiti ühtset metoodikat, mis keskendus tegevusjuhiste institutsioonilise keskkonna osale. Teisi põhimõtteid käsitleti ainult enesehindamistes. 2011. aastal valmis töörühmalt nimetusega „*Sponsorship on Quality*” statistilise protsessi ja statistiliste andmetega seotud kvaliteedi tagamise raamistik. Nimetatud raamistikuga määratletakse võimalikud tegevused/meetodid/vahendid, mille abil on võimalik tegevusjuhiste näitajate rakendamiseks saada juhiseid ja tõendeid. Euroopa statistikasüsteemi komitee ei ole veel otsustanud, kuidas kvaliteedi tagamise raamistikku kasutada.

TABEL 3

TEGEVUSJUHISTE 15 PÕHIMÖTTE KÄSITLEMISE KATVUS

2005. aastal vastuvõetud tegevusjuhiste põhimõtted		Enesehinda- mised 2005–2006	Vastas- tikused eksperdi- hinnangud 2006–2008	Tegevus- kavad 2007–2008	Tegevuska- vade järele- valve alates aastast 2008	ESGABI iga-aastased hindamised alates aastast 2009
Institutsiooni- line keskkond	1. Ametialane sõltumatus	✓	✓	✓	✓	✓
	2. Volitus andmete kogumiseks	✓	✓	✓	✓	X
	3. Nõuetele vastavad vahendid	✓	✓	✓	✓	✓
	4. Kvaliteedi tagamise kohustus	✓	✓	✓	✓	✓
	5. Andmete konfidentsiaalsus	✓	✓	✓	✓	X
	6. Erapooletus ja objektiivsus	✓	✓	✓	✓	X
Statistilised protsessid	7. Usaldusväärne metoodika	✓	X	✓	✓	X
	8. Asjakohased statistikaalased menetslused	✓	X	✓	✓	X
	9. Andmete esitajate mõõdukas koormamine	✓	X	✓	✓	X
	10. Kulutasuvus	✓	X	✓	✓	X
Statistilised andmed	11. Asjakohasus	✓	X	✓	✓	X
	12. Täpsus ja usaldusväärsus	✓	X	✓	✓	X
	13. Õigeaegsus ja täpsus	✓	X	✓	✓	X
	14. Ühtsus ja võrreldavus	✓	X	✓	✓	X
	15. Kättesaadavus ja selgus	✓	✓	✓	✓	X

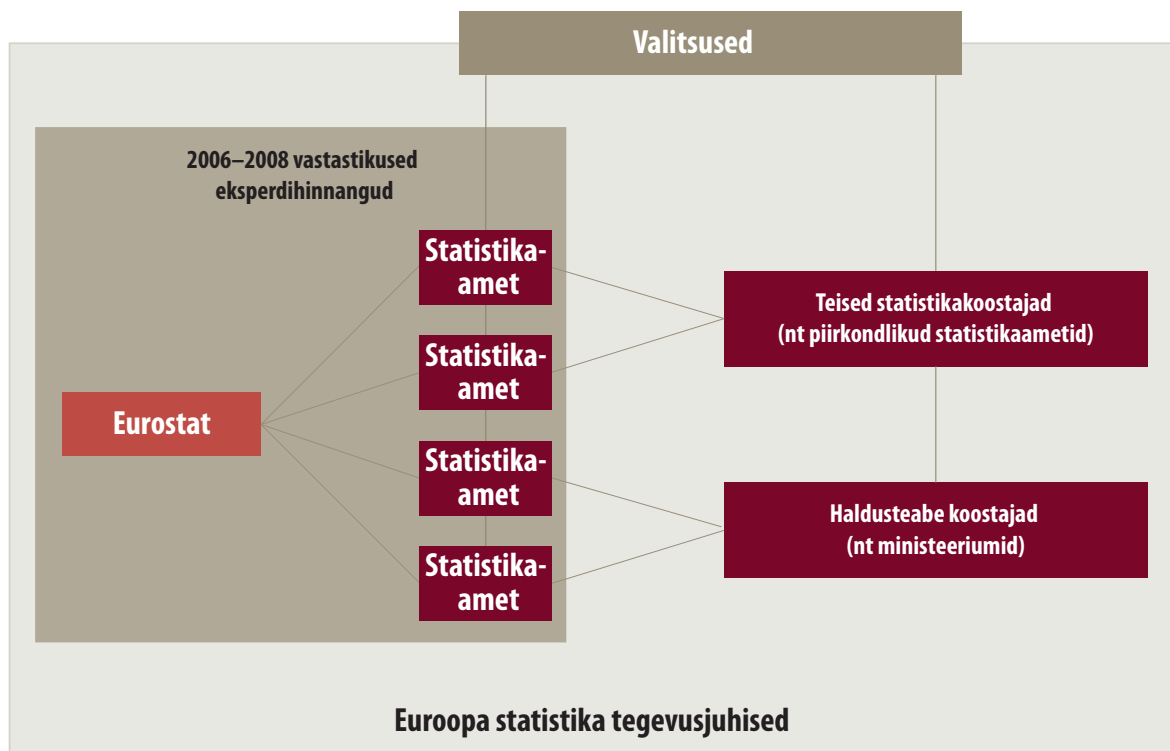
Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

(✓ = hõlmatud)

48. Esimene vastastikuste eksperdi hinnangute voor ei hõlmanud teisi statistikakoostajaid (nt piirkondlikud statistikabürood) ega statistiliseks aruandluseks kasutatavate haldusalaste andmete koostajaid (nt rahandusministeeriumid) (vt **joonis 3**) ning neid tuleb käsitleda tulevastes hinnangutes.
49. Horisontaalselt terves organisatsioonis hinnangute koostamine ei ole piisav, et otsustada, kas riikliku statistikaasutuse kõikides valdkondades toimivad süsteemid ühel viisil. Kuna eksisteerib üle 100 statistikavaldkonna, ei ole võimalik neid üheaegselt käsitleda. Lahenduseks võib olla korraliste ülevaadete tegemine, mis igal aastal uurivad piiratud arvul konkreetseid statistikavaldkondi. Eurostat omab juba teatavat kogemust oma hindamistegevuse raames korraliste ülevaadete korraldamisel, kuigi erinevate hindamiste ulatust ja lähenemisviisi ei ole võimalik otseselt võrrelda.

JOONIS 3

PERIOODI 2006–2008 VASTASTIKUSTE EKSPERDIHINNANGUTE SISU

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

50. Esimeses voorus olid vastastikuste eksperdihinnangute rühmad kolmeliikmelised: tavaliselt kaks liiget riiklikest statistikaametitest ja üks Eurostatist. ESGAB soovitas³⁶ vastastikuste eksperdihinnangute tegemiseks kasutada „sõltumatut vastastikuse eksperdihinnangu meeskonda” ning „et uus vastastikuste eksperdihinnangute kogum peab võrreldes eelmistega olema ühtlustatum ja standardsem”. Euroopa statistikasüsteemi mittekuuluvate vastastikuste eksperdihinnangute tegijate kaasamine tugevdaks hinnangute tegijate sõltumatust ja usutavust.

³⁶ Vt 2011. aasta aastaaruande 4. soovitus.

³⁷ KOM(2011) 211 (lõplik).

ESGAB HANGIB LIIKMESRIIKIDELT TEAVET VABATAHTLIKKUSE ALUSEL

51. ESGABi asutamisotsuses ei sätestata, kuidas ESGAB peaks tegevusjuhiste rakendamise kohta tehtavate iga-aastaste hindamiste tarbeks fakte koguma. Eurostati iga-aastaseid seirearuandeid arvestades on ESGAB täiendava teabe hankimiseks välja töötanud oma vahendid. ESGAB saatis küsimustikud riiklikele statistikaametitele ja huvirühmadele, kutsus riiklike statistikaametite tippjuhtkonna esindajad lühikestele mõttevahetustele („riiklik dialoog”) ning kirjutas riikide valitsustele kirju, millega taotles selgitavat teavet tegevusjuhiste järgimise kohta.
52. Oma 2011. aasta aruandes rõhutas ESGAB, et „tegevusjuhise praktilise rakendamisega seotud faktilise teabe hankimisel esineb raskusi”. Praeguse töökorralduse ja piiratud ressurssidega arvestades (vt **2. selgitus**) jääb ESGABi järelevalvetegevuse ulatus selgelt väheseks.

KOMISJONI VIIMASED ALGATUSED ON SAMM ÕIGES SUUNAS, KUID NEIS EI KÄSITLETA KÕIKI PROBLEEME

53. 2011. aasta aprillis avaldas komisjon teatise pealkirjaga „Euroopa statistika tõhusa kvaliteedijuhtimise väljatöötamine”³⁷. Teatise eesmärk oli juhtida tähelepanu finantskriisist saadud õppetundidele. Komisjon tegi teatavaks oma kavatsuse rakendada „ennetavat lähenemist riikliku finantsstatistika kontrollimise puhul” ning mitmete ettepanekute kaudu täiendavalt tõhustada Euroopa statistikasüsteemi haldamist.

ENNETAVA LÄHENEMISE KASUTAMIST ALUSTATI RIIKLIKU FINANTSSTATISTIKA KONTROLLIMISE PUHUL 2011. AASTAL

- 54.** Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolliga määruse kohaselt viib Eurostat kõikides liikmesriikides läbi korrapäraseid külastusi dialoogi pidamiseks ja võimalikke metoodikaalaseid külastusi. Pärast Kreeka valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla kohta edastatud statistikas sisalduvate puuduste täheldamist³⁸ pikendati Eurostati volitusi 2010. aasta juulis³⁹.
- 55.** Metoodikaalaste külastustega seoses on Eurostatile antud auditeerimislaadsed volitused, et kontrollida liikmesriikide edastatud andmete aluseks olevaid raamatupidamisaruandeid. Neid volitusi on lubatud aga kasutada vaid erandlikel juhtudel, kui liikmesriigi esitatud andmete kvaliteedis on täheldatud olulisi ohte või probleeme. Tänapäevani on nimetatud volitusi kasutatud vaid Kreeka valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võla kohta koostatud statistika hindamisel.
- 56.** Metoodikaalaste külastuste erandlikust iseloomust tingitud piirangute ületamiseks käivitas Eurostat lisaks oma standardsetele dialoogikülastustele 2011. aastal uut liiki, nn dialoogi ettevalmistavad külastused (*upstream dialogue visits*). Ettevalmistavad külastused on suunatud konkreetselt neile üksustele, kelle raamatupidamisaruanded on liikmesriikide edastatud andmete aluseks.
- 57.** Eurostatil on kahekordselt raske ülesanne: suurendada oma dialoogikülastuste arvu ja parandada nende kvaliteeti. Kvaliteedi parandamise tagajärjel pikeneb aga kindlasti külastuste kestus. **Tabel 4** näitab, et 2011. aastal suurenes oluliselt dialoogikülastuste arv. Auditi ajal ei olnud siiski võimalik hinnata ettevalmistavate külastuste ja asjaomaste liikmesriikidega tehtava koostöö kvaliteeti, kuna külastuste kohta koostatud aruanded ei olnud veel kättesaadavad.
- 58.** Pärast sisemist ümberkorraldust loodi Eurostatis uus asutusesiseselt ümberpaigutatud 50 töötajaga direktoraat, mille ainsaks ülesandeks on alates 1. jaanuarist 2012 valitsemissektori finantsstatistika käsitlemine. Liikmesriigid peaksid vabatahtlikkuse alusel andma rahvamajanduse arvepidamise alal eksperdiabi⁴⁰. Oktoobris 2011 oli Eurostat koostanud nimekirja 12 liikmesriigi 30 eksperdist.

³⁸ Kreeka valitsemissektori eelarvepuudujäägi ja võlga kajastavat statistikat käsitlev aruanne, KOM(2010) 1 (lõplik).

³⁹ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta määrus (EL) nr 679/2010, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 479/2009 seoses statistikaandmete kvaliteediga ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames (ELT L 198, 30.7.2010, lk 1).

⁴⁰ Määruse (EÜ) nr 479/2009 artikli 12 lõige 1.

TABEL 4

ÜLEMÄÄRASE EELARVEPUUDUJÄÄGI MENETLUSEGA SEOTUD EUROSTATI KÜLASTUSED LIIKMESRIIKIDESSE

Dialoogikülastuste arv						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Belgia	1 (1 päev)		1 (1 päev)		1 (1 päev)	
Bulgaaria			1 (2 päeva)		1 (2 päeva)	1 (4 päeva) ³
Tšehhi Vabariik		1 (2 päeva)		1 (3 päeva)		1 (2 päeva)
Taani	1 (1 päev)		1 (2 päeva)			1 (2 päeva)
Saksamaa		1 (1 päev)		1 (1 päev)		1 (2 päeva) ⁴
Eesti		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)
Iirimaa	1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)	
Kreeka	1 (1 päev) ¹					1 (3 päeva) ³ ja 2 (3 ja 2 päeva)
Hispaania		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)
Prantsusmaa	1 (1 päev)		1 (1 päev)		1 (1 päev)	
Itaalia		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)
Küpros	1 (1 päev)		1 (2 päeva)		1 (1 päev)	
Läti	1 (2 päeva)			1 (2 päeva)		1 (3 päeva)
Leedu	1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)	
Luksemburg	1 (1 päev)			1 (1 päev)		1 (1 päev)
Ungari	1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)	
Malta	1 (1 päev)		1 (1 päev)		1 (2 päeva)	
Madalmaad		1 (2 päeva)			1 (1 päev)	1 (1 päev)
Austria		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		
Poola		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)
Portugal	1 (2 päeva)		1 (2 päeva)			3 (2, 2 ja 2 päeva)
Rumeenia		1 (2 päeva)	1 (2 päeva)		1 (2 päeva)	1 (3 päeva) ³ ja 1 (3 päeva)
Sloveenia	1 (2 päeva)		1 (2 päeva)			1 (2 päeva)
Slovakkia		1 (2 päeva)	1 (2 päeva)			1 (2 päeva)
Soome		1 (2 päeva)			1 (2 päeva)	1 (2 päeva)
Rootsi		1 (1 päev)		1 (2 päeva)		1 (2 päeva)
Ühendkuningriik		1 (2 päeva) ²		1 (2 päeva)		1 (3 päeva)
Kokku	13 (19 päeva)	13 (24 päeva)	13 (23 päeva)	11 (21 päeva)	11 (18 päeva)	21 (44 päeva) ja 3 (10 päeva) ³
Metoodikaalaste külastuste arv						
Kreeka	2 (3 ja 3 päeva)		2 (2 ja 5 päeva)	1 (3 päeva)	4 (3, 2, 3 ja 22 päeva)	
Kõik kokku	15 (25 päeva)	13 (24 päeva)	15 (30 päeva)	12 (24 päeva)	15 (48 päeva)	24 (54 päeva)

¹ Dialoogikülastus ja metoodikaalane külastus toimusid samal päeval.

² Selle külastuse ajal toimus ühiskoosolek Iirimaa riikliku statistikaametiga.

³ Ettevalmistav dialoogikülastus.

⁴ Ettevalmistavat osa sisaldav standardne dialoogikülastus.

Allikas: Euroopa Kontrollikoda Eurostati edastatud andmete põhjal.

- 59.** Eurostati praeguse lähenemisviisi eesmärk on tõhustada koostööd mitte ainult riiklike statistikaametitega, vaid ka liikmesriikide kõrgeimate kontrolliasutustega, saamaks kindlust selle kohta, et valitsemissektori rahanduse lähteandmed (sh raamatupidamisaruanded) on nõuetekohaselt kontrollitud, enne kui neid ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse aruandluses kasutatakse. Kõrgeimate kontrolliasutuste kontaktkomitee on loonud töökonna, kelle ülesandeks on kõrgeimate kontrolliasutuste, Eurostati ja riiklike statistikaametite vaheliste koostöövõimaluste uurimine.

⁴¹ KOM(2011) 211 (lõplik).

⁴² KOM(2012) 167 (lõplik), 17. aprill 2012, „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta”.

KOMISJON KUULUTAS VÄLJA EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI HALDAMISE TUGEVDAMISE

- 60.** 2011. aasta aprillis kuulutas komisjon välja⁴¹ kaks suurt algatust Euroopa statistikasüsteemi haldamise tugevdamiseks: ettepanek Euroopa statistika määrusesse eesmärgipäraste muudatuste tegemiseks ja nn statistika usaldusväärsuse alased kohustused – uus vahend tegevusjuhiste mõjuks rakendamiseks. Aprillis 2012 edastas komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule seadusandliku ettepaneku⁴².
- 61.** Komisjoni teatises märgiti, et Euroopa statistika määrusesse eesmärgipäraste muudatuste tegemise ettepanekuga „kindlustatakse riiklike statistikaametite ametialase sõltumatuse põhimõtte tingimusteta kohaldamine”. Lisaks suurendatakse statistikaasutuste andmekogumise volitusi juhtudel, kui andmeid on võimalik koguda kättesaadavatest haldusandmetest.
- 62.** Euroopa statistika määruse väljakuulutatud muutmisega luuakse ka õigusraamistik konfidentsiaalsete andmetega seotud kohustuste jaoks, millega „liikmesriigid peaksid võtma endale Euroopa statistikat käsitleva tegevusjuhiste alusel kohustuse võtta vajalikud meetmed, et säilitada nende esitatava statistika usaldusväärsus ning jälgida tegevusjuhiste rakendamist”. Sellega seoses kavatses komisjon välja töötada kindlad aluspõhimõtted, et need hiljem Euroopa statistika määrusesse lisada.
- 63.** Komisjoni otsuse kohaselt kehtestatakse iga kohustuse üksikasjalik sisu koostöös asjaomase liikmesriigiga. Kõik liikmesriigid määravad kindlaks oma kvaliteedi tagamise ja täiustamisprogrammi, kajastades selle edenedmist tegevusjuhiste rakendamisel ja minimaalsete standardite nõuetekohase rakendamise tagamiseks vajalike prioriteetsete meetmete määratlemisel.

64. Senini on nõukogu statistika usaldusväärsuse alastele kohustustele andnud ettevaatliku toetuse, tervitades ettepanekut vaid põhimõtteliselt ning käivitades esimeses etapis katseprojektid⁴³.

ÕIGUSRAAMISTIKU TÄIENDAVA TÕHUSTAMISE ABIL TOETATAKS TEGEVUSJUHISTE TÄIELIKKU RAKENDAMIST

65. 2005. aastal koostatud tegevusjuhised olid algselt mõeldud iseregulatsiooni vahendiks. Sellest ajast alates on statistikaalastesse õigusaktidesse tehtud mitu viidet tegevusjuhistele. 2009. aasta Euroopa statistika määruses sätestatakse, et Euroopa statistikat tuleb välja töötada, koostada ja levitada kooskõlas asutamislepingus sätestatud statistika põhimõtetega ning põhjalikumalt käsitleda tegevusjuhistes⁴⁴. Sellest hoolimata on kehtivast määrusest tulenevalt tegevusjuhiste järgimist puudutavate kohustuste iseloom ebaselge. Seda võib täheldada näiteks ELi majandusjuhtimise tugevdamise töökonna soovitusel, mille kohaselt tuleks tugevdada Euroopa statistikat käsitleva tegevusjuhendi siduvat olemust⁴⁵. Komisjoni poolt 2012. aasta aprillis esitatud Euroopa statistika määruse muudatustega ei lahendata tegevusjuhiste järgimiskohustuse olemusega seotud ebamäärasuse probleemi. Kuigi komisjon on seisukohal, et tegevusjuhised on iseregulatsiooni vahend, teeb ta ettepaneku lisada uus säte, mille kohaselt peaksid liikmesriigid võtma „kõik vajalikud meetmed Euroopa statistika tegevusjuhise rakendamiseks“⁴⁶.
66. Pealegi ei sätestata Euroopa statistika määruses menetlust, mis andmete valesi tõlgendamise kahtlusega juhtudel võimaldaks statistika koostamisprotsesside kontrollimist esialgsest andmeallikast kuni lõpptulemuseni. Sellise mehhanismiga⁴⁷ ei ole võimalik nimetatud juhtudel sujuvalt tegutseda. Usutavuse saavutamiseks peaks kontrollimehhanism sisaldama ka sõltumatut järelevalvet.
67. Komisjoni 2011. aasta aprilli teatis ei käsitlenud olulist ESGABi esitatud küsimust ESGABi ametiaja ja tema käsutusse antavate ressursside kohta. ESGABi 2010. aasta aruandes⁴⁸ rõhutati, et ESGABi õiguslikku alust tuleks tugevdada, et luua võimalus nõuetekohaste meetmete võtmiseks juhul, kui Euroopa statistikasüsteemi usutavus tervikuna on ohustatud. Sama teemat käsitleti uuesti 2011. aasta aruandes⁴⁹ ning sellele lisaks märgiti, et ESGABi õiguslikku alust oleks võimalik täiustada, täpsustades ESGABi asutajate seatud ootusi ning nende saavutamiseks vajalikke vahendeid⁵⁰. Edaspidi peaksid ESGABi ülesanded sisaldama vastastikuste eksperdihinnangute sõltumatut vaatlust ja statistika koostamisprotsessi kontrollimist.

⁴³ Vt nõukogu 20. juuni 2011. aasta järeldus komisjoni teatise „Euroopa statistika tõhusa kvaliteedijuhtimise väljatöötamine“ kohta; http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/122932.pdf

⁴⁴ Artikkel 1 ja artikli 11 lõige 1.

⁴⁵ 21. oktoobri 2010. aasta aruande punkt 2.1.4, mida täiustati Euroopa Ülemkogu poolt 28. ja 29. oktoobril 2010.

⁴⁶ Vt ettepaneku artikli 11 lõige 3.

⁴⁷ Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on praegu ainus valdkond, kus taoline mehhanism kasutusel on.

⁴⁸ ESGABi 2010. aasta aastaaruande soovitus nr 10.

⁴⁹ ESGABi 2011. aasta aastaaruande soovitus nr 8.

⁵⁰ Euroopa Parlamendi 17. juuni 2010. aasta resolutsioonis (P7_TA(2010)0230) statistiliste andmete kvaliteedi kohta Euroopa Liidus ja komisjoni kontrollivolituste laiendamise (Eurostat) kohta kutsus Euroopa Parlament komisjoni ja nõukogu „kaasama sõltumatut nõustajana rohkem Euroopa statistika haldamise nõuandekogu; nõuandekogu võib abistada komisjoni (Eurostat) visiitidel liikmesriikidesse“ (ELT C 236 E, 12.8.2011, lk 76).

MITMEAASTASE EUROOPA STATISTIKAPROGRAMMI JUHTIMINE

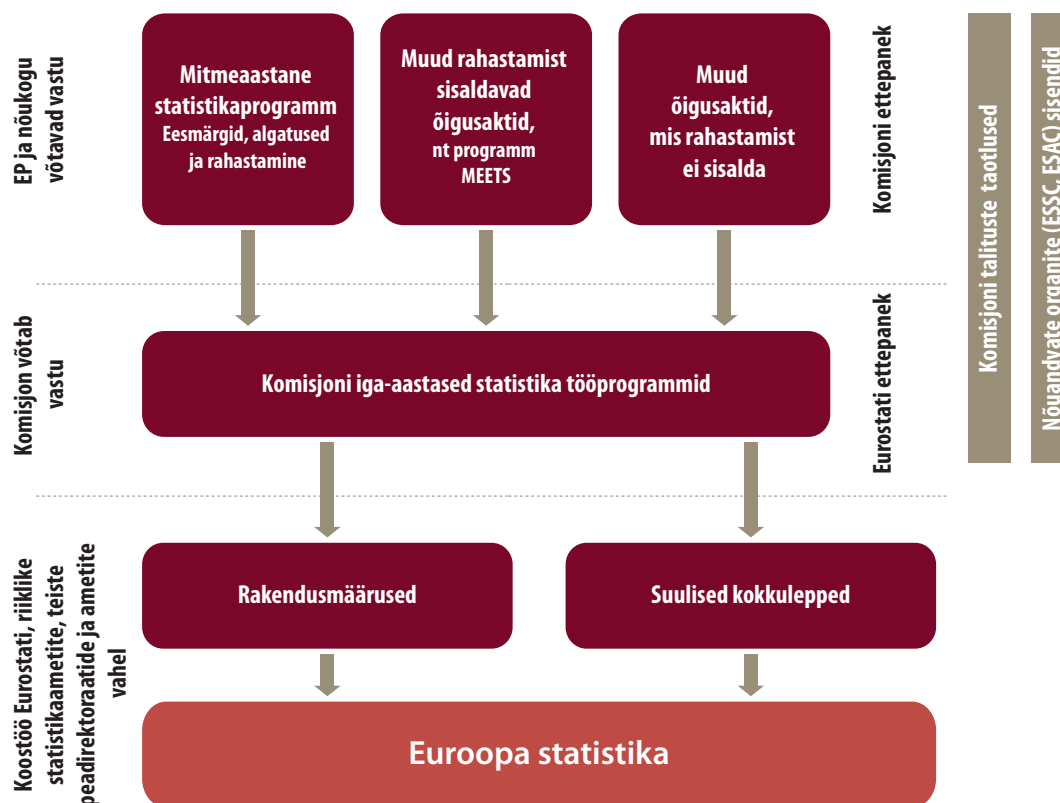
68. Statistika usaldusväärsus ja usutavus sõltuvad sarnasel määral nii tegevusjuhiste järgimisest ja rakendamisest kui Euroopa statistikaprogrammi juhtimisest⁵¹.
69. Euroopa statistikaprogramm sisaldab raamistikku Euroopa statistika väljatöötamiseks, koostamiseks ja levitamiseks. 2008.–2012. aasta programmi käsitlev otsus võeti vastu 2007. aasta detsembris⁵². Otsuses sätestatakse 131 eesmärki ja põhialgatust, millest paljude puhul tuleb statistika tööprogrammide kaudu teha püsikindlat rakendamist kogu programmiperioodi jooksul. **Joonisel 4** on näidatud Euroopa statistika koostamisega seotud programmitöö ülesehitus.

⁵¹ Liidu õigusaktides viidatakse programmile kui „ühenduse statistikaprogrammile” ja „liidu statistikaprogrammile”.

⁵² Otsus nr 1578/2007/EÜ (edaspidi „2008.–2012. aasta programmi käsitlev otsus”).

JOONIS 4

EUROOPA STATISTIKA KOOSTAMISEGA SEOTUD PROGRAMMITÖÖ ÜLESEHITUS

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

- 70.** 2008.–2012. aasta programmi rahastamise kogusumma viieks aastaks on 274,2 miljonit eurot. Enamik rahastamisest on suunatud uute algatustega seotud investeeringute ja suutlikkuse suurendamisele liikmesriikides. Meetmete täiendav rahastamine sätestatakse muude õigusaktidega, milleks on nt põllumajandusettevõtete struktuuriuuringute määrus⁵³ (rahastamise kogusumma perioodiks 2008–2012 on 58,85 miljonit eurot) ning Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika kaasajastamise programm⁵⁴ (rahastamise kogusumma perioodiks 2009–2013 on 42,5 miljonit eurot). Sellest hoolimata peavad enamiku statistilise teabe koostamiskuludest katma liikmesriigid⁵⁵.

FINANTSMÄÄRUSES SÄTESTATUD HINDAMISE KVALITEEDINÕUDEID 2008.–2012. AASTA PROGRAMMI PUHUL EI JÄRGITUD

2008.–2012. AASTA PROGRAMMI PUHUL MÖJUS EELHINDAMISE PUUDUMINE NEGATIIVSELT PROGRAMMI KAVANDILE JA RASKENDAS JÄRELEVALVE TEGEMIST

- 71.** Prognoosiva iseloomuga (eel)hindamised on olulised liidu programmide koostamiseks ja tõhusaks juhtimiseks. Eelhindamised aitavad tagada, et poliitika eesmärgid saavutatakse edukalt, kasutatud vahendid on tõhusad ning et hiljem on asjaomastel näitajatel põhinevaid tulemusi võimalik usaldusväärselt hinnata⁵⁶.
- 72.** Eurostat ei korraldanud eelhindamist enne 2008.–2012. aasta programmi vastuvõtmist. See mõjus programmi kavandile ja rakendamise järelevalvele negatiivselt, kuna näitajaid ei olnud määratletud.
- 73.** 2010. aasta juunis koostas komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi vahehindamise kohta⁵⁷. Aruandes märgiti, et „paljud eesmärgid (umbes 90%) vastavad ajakavale ja need saavutatakse tõenäoliselt 2012. aasta lõpuks, kuigi Euroopa statistikasüsteemi ressursside piiratus võib muuta selle arvatust keerulisemaks”. Aruandes ei selgitatud lähemalt programmi 131 eesmärgi saavutamise edenemist.

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1166/2008, mis käsitleb põllumajandusettevõtete struktuuriuuringuid ja põllumajanduslike tootmismeetodite uuringut ning millega tühistatakse nõukogu määrus (EMÜ) nr 571/88 (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 321, 1.12.2008, lk 14).

⁵⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1297/2008/EÜ, 16. detsember 2008, Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika kaasajastamise programmi (MEETS) kohta (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 340, 19.12.2008, lk 76).

⁵⁵ Euroopa statistika koostamise lõppmaksumus on teadmata (vt punkt 95).

⁵⁶ Finantsmääruse rakenduseeskirjade artikli 21 lõige 1.

⁵⁷ KOM(2010) 346 (lõplik), 30. juuni 2010.

- 74.** Kontrollikoda andis Eurostati poolt ühele küsimustikule esitatud vastuste põhjal hinnangu programmi rakendamise olukorra kohta seisuga juuli 2011. 131 eesmärgist 68 puhul muutis asjaomaste näitajate puudumine hindamise keeruliseks. Pealegi on enamikul neist juhtudest eesmärgid ebaselgelt sõnastatud (vt **4. selgitus**), mille tõttu piisab vaid vähesest tegevusest väitmaks, et eesmärgid on saavutamisel või saavutatud. Audi tiga leiti, et isegi nende optimistlike prognooside kohaselt ei ole 131 eesmärgist vähemalt 20% õigeaegne saavutamine tõenäoline.

4. SELGITUS

NÄITED EBASELGELT SÕNASTATUD EESMÄRKIDE KOHTA

Väljavõtted 2008.–2012. aasta programmi I lisast („Valdkondadevahelised küsimused”) ja II lisast („Eesmärgid ja meetmed”)

„lähendada statistika kasutajaid ja koostajaid, tihendades kasutajate eri rühmade ja võrgustike vahelist suhtlust” (13. eesmärk),

„laiendada teatavatel juhtudel lisaküsimustike kasutamist ühenduse statistilistes uuringutes, suurendades uutele vajadustele reageerimise võimet” (24. eesmärk),

„täiustatakse elukestva õppe statistikat kvaliteedi osas” (85. eesmärk),

„jätkatakse asjakohase statistika koostamist toiduohutuse järelevalve eesmärgil” (98. eesmärk),

„suurendatakse statistika nähtavust riiklikes ja piirkondlikes tegevuskavades” (127. eesmärk).

Allikas: otsus 2008.–2012. aasta programmi kohta.

VAHEHINDAMISES EI TUVASTATUD 2008.–2012. AASTA PROGRAMMI MUUTMISE VAJADUST

- 75.** Komisjoni vahehindamises ei arutatud programmi muutmise vajalikkust, võttes arvesse pärast programmi vastuvõtmist (2007. aasta detsembris) toimunud muutusi, eelkõige järgmisi:
- a) finantskriis ning vajadus muuta majandus- ja rahapoliitikaga seotud statistika prioriteetseks valdkonnaks, võttes arvesse riiklike statistikaametite ressurssidele avalduvat mõju;
 - b) keeruline ülesanne parandada Kreeka statistikasüsteemi ja vajadus rakendada ennetavat lähenemist sarnaste juhtude vältimiseks teistes Euroopa statistikasüsteemi osades;
 - c) komisjoni käivitatud uued poliitilised algatused, eriti Euroopa 2020. aasta strateegia – aruka, säästva ja kaasava kasvu Euroopa strateegia⁵⁸;
 - d) 2009. aasta Euroopa statistika määruses sätestatud Euroopa statistikasüsteemi sisese koostöö uus õigusraamistik;
 - e) komisjoni teatis Euroopa statistika koostamisega seotud uue lähenemisviisi kohta („vaade järgmisele kümnendile”)⁵⁹.
- 76.** Kuna programmi muudatustes neid uusi arenguid arvesse ei võetud, on programmi teatavad osad aegunud. Reaalse tegevuse ja seadusandja poolt ettenähtu vahel on suured erinevused.

⁵⁸ KOM(2010) 2020 (lõplik), 3. märts 2010.

⁵⁹ KOM(2009) 404 (lõplik), 10. august 2009.

PROGRAMMI RAKENDAMIST JA SAAVUTUSI KÄSITLEV ARUANDLUS ON MITTERAHULDAV

2008.–2012. AASTA PROGRAMMI RAKENDAMISE KOHTA EI TEHTA ROHKEM ARUANDEID ENNE 2013. AASTA LÕPPU

- 77.** Eurostat kinnitas, et peale 2010. aastal koostatud vahehindamise aruande ei ole programmi rakendamise kohta koostatud ega koostata muid aruandeid ei asutusesiseseks ega -väliseks kasutamiseks enne lõplikku hindamisaruannet, mis peaks valmima 2013. aasta lõpuks.

IGA-AASTASTE STATISTIKA TÖÖPROGRAMMIDE RAKENDAMISE KOHTA PUUDUB KONSOLIDEERITUD ARUANDLUS

- 78.** Arvestades mitmeaastase programmi olemusega, on Eurostati peamiseks Euroopa statistikasüsteemi statistikaga seotud tegevuse suunamiseks vahendiks komisjoni iga-aastane statistika tööprogramm. Nimetatud programm sisaldab üksikasjalikku nimekirja poliitika ja/või kulutustega seotud eesmärkidest (väljundid), mida aasta jooksul saavutada tuleks.⁶⁰ Puudub korrapärane teave tulemuste saavutamise kohta.
- 79.** Aruandluses esinevad puudused takistavad ka Euroopa statistika nõuandekomiteel oma nõuandvat ülesannet täiel määral täita. Euroopa statistika nõuandekomitee on kommunikatsioonikanaliks, millesse koondatakse statistilise teabe kasutajate, vastajate ja koostajate nõuanded liidu statistilise teabe poliitika eesmärkide kohta (vt **5. selgitus**). Auditis leiti, et Euroopa statistika nõuandekomitee ei täida oma ülesandeid veel täiel määral, osaliselt oma laialtavalikliku portfelli tõttu, mis hõlmab kõiki statistikavaldkondi, kuid ka oma heterogeense koosseisu ja teatavate liikmete piiratud kättesaadavuse tõttu. Eurostat võiks suurendada oma toetust Euroopa statistika nõuandekomitee toimimisele, edastades suuremal hulgal paremini koostatud teavet statistika kavandamisega seotud valikute eelarvelise ja rahalise mõju ning statistikaprogrammide rakendamise kohta.

⁶⁰ Iga väljundi puhul viidati mitmeaastasele programmile esimest korda 2011. aasta statistika tööprogrammis. Kuna 2008.–2012. aasta programmi muudatustes ei võetud viimaseid arenguid siiski arvesse, on selliseid seoseid keeruline luua. Selle tagajärjel on mitmes kohas tehtud viiteid mitmeaastase programmi üldeesmärkidele või mitmeaastase programmi lisale, mis viitab „paremale määrusele“ väga üldises mõistes.

5. SELGITUS

EUROOPA STATISTIKA NÕUANDEKOMITEE (ESAC)

Statistika kasutajaid, vastajaid ja koostajaid ühendades

Euroopa statistika nõuandekomitee asutati juunis 2009 ning sinna kuulub 24 liiget: 12 eraisikut esindavad liidu statistika kasutajaid, vastajaid ja muid sidusrühmi (sealhulgas teadusringkonnad, tööturu osapooled ja kodanikuühiskond), 11 liiget määravad institutsioonid ja asutused otse oma liikmete seast ning Eurostati peadirektor on ameti poolest komitee hääleõiguseta liige. Euroopa statistika nõuandekomitee tuleb kokku kolmel korral aastas, korraldades kolm ühepäevast koosolekut Brüsselis. Eurostat tagab ESACile sekretariaaditeenused.

Kolme esimese tegutsemisaasta jooksul andis ESAC oma panuse struktuurilise ettevõtlusstatistika uuendamise arutellu, avaldades üheleheküljelise teatise pealkirjaga „*Good statistics need good data, good data require sufficient statistical resources*” („Heaks statistikaks vajatakse häid andmeid, heade andmete koostamiseks vajatakse piisavalt statistikaressursse”) ning Eurostati palvel neli arvamust statistikaprogrammide kavandite kohta. Senini ei ole ei Euroopa Parlament ega nõukogu kasutanud võimalust küsida ESACilt arvamust.

Juunis 2011 otsustas ESAC, et kõik liikmed peavad ühe või kahe liikmesriigi kasutajatega kontakti astuma, et luua riiklike kasutajate esindajatest koosnev võrgustik.

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

EUROSTAT ON PROGRAMMI EELARVEST RAHASTATAVATE TOETUSTE HALDAMIST PARANDANUD NING ALUSTANUD HANGETEGA SEOTUD PUUDUSTE LAHENDAMIST

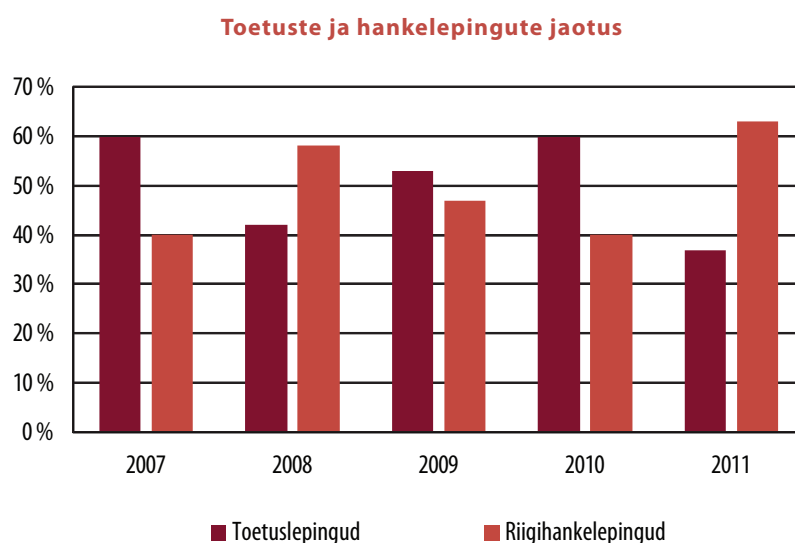
- 80.** 2008.–2012. aasta programmi käsitlevast otsusest⁶¹ tulenevalt peavad riiklikud ametiasutused ja Eurostat statistika usaldusväärsuse parandamise nimel püüdlema häid juhtimistavasid ja tõhusust kinnitava maine poole.
- 81.** Eurostat kasutab kahte põhivahendit 2008.–2012. aasta programmi ja teiste programmide raames antava rahastamise rakendamiseks: toetuslepingud ja riigihankelepingud. *Joonisel 5* on esitatud nende kahe vahendi osakaal perioodil 2007–2011 võetud kulukohustuse kogusummas⁶².

⁶¹ Artikli 3 lõige b.

⁶² 2011. aastal sõlmiti 172 toetuslepingut ja 312 riigihankelepingut (2010. aastal 283 toetuslepingut ja 320 riigihankelepingut).

JOONIS 5

TOETUSTE JA LEPINGUTE OSAKAAL KULUKOHUSTUSTE KOGUSUMMAS

Allikas: Euroopa Kontrollikoda Eurostati andmetel.

TOETUSTE HALDAMINE

- 82.** Eurostat annab üle 90% oma toetustest riiklikele statistikaametitele ja muudele liikmesriikide poolt määratud riiklikele ametiasutustele.
- 83.** Finantsmääruse artikli 109 lõikes 2 sätestatakse, et toetuse eesmärgiks ega tagajärjeks ei tohi olla abisaajale kasumi tootmine. Seetõttu ei tohi Eurostat lõpliku toetusmakse asjakohase suuruse määramisel piirduda üksnes toetuslepingu eesmärgi saavutamise kontrollimisega, vaid peab kontrollima ka tegelikukuses abisaajate poolt eesmärgi saavutamiseks kasutatud ressursse. Nimetatud nõue muudab toetuste haldamise võrreldes hankelepingutega tülilikamaks. Alates 2011. aastast on huvitatud abisaajatele toetuste haldamise lihtsustamiseks antud võimalus personaaliskategooriate puhul kasutada ühikukulude standardiseeritud astmiku. Alternatiivseks lahenduseks oleks tulemuspõhine süsteem, mis tugineb kokkulepitud näitajatele ja eesmärkidele (väljundid ja tulemused)⁶³ ilma vajaduseta makseid ja kantud kulusid omavahel seostada.

⁶³ KOM(2012) 42 (lõplik), 8. veebruar 2012, „2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku lihtsustamise kava“ punkt 4.2.

⁶⁴ 2008. aastal teavitas Eurostati eest vastutav volinik komisjoni Eurostati poolt 2005. ja 2006. aastal 11 riikliku statistikaameti ja kolme muu toetusesaaja kuludeklaratsioonidega seoses tehtud 14 järelkontrolli tulemustest. Nimetatud kontrollidega käsitletud 14 miljoni euro suurusest kogusummast seadis Eurostat kahtluse alla 6,6 miljoni euro abikõlblikkuse (47,14%). Arvestades saavutatud väljundeid ja tulemusi, kehtestati nende summade puhul lõpuks 1,3 miljoni euro ulatuses kindla määraga korrektsioone.

ENAMMAKSETE SUUR OHT VAJAS KÄSITLEMIST JA OHJAMIST

- 84.** Eurostati peadirektori aasta tegevusaruandes tuli esitada reservatsioonid Eurostati-poolse toetuste haldamise kohta aastatel 2001–2004 ja 2006. Nimetatud reservatsioonid puudutasid abikõlblike kulude ebapiisavat määratlemist ja arvutamist ning ebapiisavat kontrollide arvu, mille tagajärjel tekkis oluline enammaksete tegemise oht. Personali, seadmete, tarbekaupade ja tarnete kuludega seoses tehtavateks järelkontrollideks ei olnud tõendavaid dokumente tihti kättesaadavaks tehtud⁶⁴.

TOETUSTE RAHALISE HALDAMISE PARANDAMISEKS TEHTAVAD JÕUPINGUTUSED ANNAVAD TULEMUSI

- 85.** Aprillis 2009 muutis Eurostat oma kontrollistrateegiat. Uue lähenemise kohaselt pidi rõhuasetus järelkontrollidelt (pärast lõplikke makseid) eelkontrollidele (enne lõppmakseid) üle viidama. Eesmärk oli vigade ja eeskirjade eiramiste avastamine ning ennetamine enne lõppmaksete tegemist, mis võimaldab koheselt korrektsioonide tegemist ja hoiab ära ajamahukad tagasinõudmised.

- 86.** Tõhustatud eelkontrollide raames palutakse abisaajatel Eurostatile saata tõendavad dokumendid deklareeritud abikõlblike kulude valimi kohta.
- 87.** Eurostati jõupingutused toetuste finantshaldamise parandamiseks, sh abisaajatele selgemate suuniste andmine, annavad tulemusi. Vaatamata sellele esines osal abisaajatest⁶⁵ pidevalt probleeme Eurostatile kulude abikõlblikkuse tõendamiseks vajalike dokumentide saatmisega.
- 88.** Auditiga uuriti Eurostati poolt tehtud tõhustatud eelkontrollidest koosnevat valimit ning leiti, et enamik neist olid piisavad. Eurostat ei olnud aga käsitlenud järgnevaid puudusi:
- a) deklareeritud personalikulude kontrollimiseks koostatud valimid ei vastanud sageli Eurostati suunistes kehtestatud miinimumnõuetele;
 - b) ainult ühel juhul viidi läbi paikvaatlus, kus abisaaja juures kontrolliti töajatabeleid ja personalikulusid tõendavaid dokumente;
 - c) kontrollide dokumenteerimisel ei kasutatud kontrollnimekirja, mis muutis kontrollide iseloomu ja piisavuse hindamise keeruliseks;
 - d) Eurostati poolt juhuvalimi alusel kontrollimiseks valitud maksetaotluste vähene arv⁶⁶ muudab üldise vigade riski hindamise keeruliseks.

⁶⁵ 2009. aastast alates olid kaheksa abisaajat ajutiselt hõlmatud riskipõhiste tõhustatud järelkontrollidega, mille käigus kontrolliti enamikku nende väljamaksetaotlustest.

⁶⁶ Perioodil 2009–2011 oli 11 taotlust (kõik puudutasid 2009. aastat) tõhustatud uurimise all.

⁶⁷ Statistika teenuste puhul ei rakendatud täiel määral komisjoni 23. juuli 2003. aasta otsust, mis käsitleb ülesannete maksimaalselt asutusesisest täitmist. Osa Eurostati üksustest toetub andmehalduse ja -kogumisega seotud ülesannete puhul jätkuvalt väliste teenusepakkujatele.

HANKEMENETLUSTE HALDAMINE

- 89.** Eurostat kasutab hankemenetlusi põhiliselt IT-hangete puhul ja statistika teenuste sisseostmiseks⁶⁷. Eurostati-sisesed hankemenetlused on suu-remas osas delegeeritud põhitegevusega tegelevatele direktoraatidele.
- 90.** Kontrollikoja audit kinnitas peamisi riske, millest Eurostati siseauditi talitus 2011. aasta veebruaris juhtkonda teavitas. Siseauditi talitus oli riskianalüüsi käigus tuvastanud võimaliku liigse sõltumise kolmandatest isikutest ja peaaegu monopolseid seisundeid ning hindamismenetluse puudusi, sh võimalikud soosimise juhtumid.

TURU KOONDUMINE NING VALIKU JA PAKKUMUSTE HINDAMISE KRITERIUMIDEGA SEOTUD PROBLEEMID

- 91.** Turu koondumisega seoses näitas kontrollikoja analüüs Eurostati järelkontrollide tabeli kohta, mis puudutas perioodil 2009–2011 sõlmitud lepinguid, et kolm peamist töövõtjat olid saanud 30% hankelepingute kogusummast. Turu koondumist süvendas veelgi asjaolu, et teatavad Eurostati üksused sõltusid suures osas neist kolmest peamisest töövõtjast. Hankemenetluste puhul leiti kontrollikoja auditis, et läbirääkimistega menetlust kasutati ebakohaselt ning valiku ja pakkumuste hindamise kriteeriumide määratlemisel ja rakendamisel esines korduvalt probleeme.
- 92.** Kontrollikojal oli liiga vara hinnata Eurostati poolt 2011. aasta märtsis siseauditi talituse koostatud aruandes esitatud soovitude käsitlemiseks koostatud tegevuskava mõju. Nimetatud tegevuskava teatavate põhi-meetmete rakendamine algas alles jaanuaris 2012.

KONKURENTSI EDENDAMINE MAJANDUSLIKULT SOODSAIMA PAKKUMISE VALIMISEGA

- 93.** Konkurentsi edendamiseks otsustas Eurostat eelarve maksimaalset suurst hanketingimustes edaspidi süstemaatiliselt mitte välja kuulutada. Alates 2012. aastast on see olnud lubatud vaid nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel. Eurostat on aga majanduslikult soodsaima pakku-mise leidmise hindamiskriteeriumide kvaliteedikomponendi puhul säilitanud miinimumkünnised. Nimetatud miinimumkünnised nõrgestavad hinnakonkurentsi, eriti juhtudel, kui kvaliteedi ja hinna kriteeriumide suhe on 70 : 30, mida ka kõige sagedamini Eurostati hankemenetlustes kasutatakse.

EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI PRIORITEETIDE MUUTMINE ON AJAKAVAST MAHA JÄÄNUD NING SEDA TAKISTAB USALDUSVÄÄRSE TEABE PUUDUMINE KULUDE KOHTA

FINANTS- JA VÕLAKRIISI TAGAJÄRJEL ON PRIORITEETIDE MUUTMINE VEELGI OLULISEM

- 94.** Riiklikud statistikaametid ja Euroopa statistikasüsteem tervikuna peavad tegelema finantskriisi tagajärgedega, mis mõnikord tähendab ka suuri eelarvekärpeid. Selleks tuleb tavaliselt prioriteete muuta. Tuleb teha keerulisi kompromisse olemasolevate statistikatoodete kvaliteedi säilitamise ja suurendamise, uute valdkondade statistikavajaduste täitmise ja pikemas perspektiivis tootlikkuse suurendamise meetmetesse investeerimise vahel. Tehtavad valikud võivad mõjutada statistikaga seotud innovatsiooni, mis võib selle tagajärjel kannatada.

EUROOPA STATISTIKA KOOSTAMISE KOGUMAKSUMUST EI TEATA

- 95.** 2008.–2012. aasta programmi käsitleva otsuse artikli 6 lõike 1 kohaselt peab komisjon esitama esialgse analüüsi rahaliste kohustuste jagunemise kohta Euroopa Liidu ja liikmesriikide eelarvete vahel. Asjakohaste andmete puudumise tõttu järelitati selles analüüsis vaid üldiselt, et ELi eelarvest eraldatud toetused olid suhteliselt väikesed võrreldes Euroopa statistika koostamiseks liikmesriikide poolt igal aastal kulutatud summadega⁶⁸.

⁶⁸ Reeglina ei ole liidu eelarvest võimalik kaasrahastada riiklike statistikaametite osamakseid Euroopa statistika koostamiseks juhul, kui nimetatud osamakseid nõutakse Euroopa statistikaalaste õigusaktidega.

PRIORITEETIDE MUUTMINE OLI AJAKAVAST MAAS

- 96.** Auditi käigus leiti, et Eurostat oli prioriteetide muutmisega ajakavast maha jäänud⁶⁹. Komisjoni vahehindamise aruandes ei käsitletud prioriteetide muutmist, kuigi see on otsuse artikli 6 lõikes 3 ette nähtud. Nimetatud aruanded oleksid pidanud sisaldama 2008.–2012. aasta programmiga hõlmatud statistikaprojektide ja valdkondade kulutuste ja rahaliste kohustuste prognoose ning eelkõige ELi poliitikate kerkivate statistikavajaduste analüüsi.

⁶⁹ Üksikasjalikult kirjeldatud 2008.–2012. aasta programmi I lisa punktis 3.7 („Kulude ja saadava kasu tasakaal”).

⁷⁰ Negatiivsete prioriteetide hulka kuulub olemasolevate statistika koostamist käsitlevate õigusaktide tühistamine, Eurostat'i ja riiklike statistikaametite vahelise suulise kokkuleppega kehtestatud vabatahtliku andmekogumise lõpetamine ning valdkondade läbivaatamine lihtsustamise eesmärgil.

2010. AASTA STRATEEGILINE LÄHENEMISVIIS ON SENINI ANDNUD VAID VÄHESEID TULEMUSI

- 97.** Kuna kulude süstemaatilise hindamise kehtestamisel ei ole edenemist toimunud ja Euroopa statistikasüsteemi liikmetel on eelarvekärbete tõttu keeruline olukord, esitas Eurostat Euroopa statistikasüsteemi komiteele 2010. aasta novembris prioriteetide muutmiseks uue strateegilise lähenemisviisi. Selle rakendamine (määratledes iga-aastaselt n-ö negatiivsed prioriteedid⁷⁰) on senini andnud vaid väheseid tulemusi.
- 98.** 2011. aasta negatiivsete prioriteetide nimekiri koosnes peaaegu eranditult uutest edasilükatavatest projektidest. 2012. aasta tööprogrammi jaoks hinnati 2011. aasta mais Euroopa statistikasüsteemi komiteele esitatud aruandes uue lähenemisviisi praktilisi tagajärgi piiratuks. See näitab, et vajatakse täiendavaid jõupingutusi statistilise innovatsiooni edendamiseks, nt soovitades kasutajatel järk-järgult vananenud statistika kasutamine lõpetada ja asendada uuega.

- 99.** Kui Eurostat palus ESACil avaldada arvamus 2012. aasta statistikaprogrammi eelnõu kohta, märkis ESAC⁷¹, et neil esines mõningaid probleeme prioriteetide määratlemisel, kuna erinevate otsustega seotud eelarvelisi tagajärgi on keeruline hinnata, sest liikmesriigid kasutavad kulude kalkuleerimisel erinevaid meetodikaid, puudub finantsteave ning osal juhtudest esineb probleeme statistika koostamise kulude puhul Euroopa ja riikliku rahastamise osa eristamisel. Need kõik on Eurostati strateegia olulised osad.

2013.–2017. AASTA PROGRAMMI EELNÕUD ON TÄIUSTATUD, KUID SELLE EDUKAKS RAKENDAMISEKS ON VAJA PAREMAT IGA-AASTAST KAVANDAMIST JA ARUANDLUST

- 100.** 2011. aasta lõpus võttis komisjon 2013.–2017. aasta programmi eelnõu vastu kui ettepanku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kehtestamiseks⁷².
- 101.** Võrreldes praeguse programmiga, sätestatakse ettepanekus täpsem prioriteetide hierarhia ja paindlikum ülesehitus. Programmi eelnõus kehtestatakse ambitsioonikas statistilise teabe struktuur ning selles pööratakse suurt tähelepanu uute Euroopa statistika koostamise meetodite rakendamisele.
- 102.** Programmi („Statistikataristu ja Euroopa statistikaprogrammi 2013–2017 eesmärgid“) lisas kehtestatakse eesmärgid koos rakendusmeetmetega, mida võib vaadelda kui näitajaid. Enamik neist 104 näitajast on kasulikud mõõdetava edenemise saavutamiseks, eeldusel et neile lisatakse iga-aastase kavandamisega sätestatud täpsed eesmärgid ja vahe-eesmärgid, mida kontrollitakse süstemaatiliselt iga-aastase aruandluse käigus.
- 103.** Alates 2014. aastast sisaldab programm ettevõtluse ja kaubandusstatistika valdkonna eesmärgi ning eraldi programmi Euroopa ettevõtluse ja kaubandusstatistika moderniseerimiseks enam ei vajata⁷³.

⁷¹ 28. märtsi 2011. aasta arvamus komisjoni 2012. aasta statistikaprogrammi eelnõu kohta.

⁷² KOM(2011) 928 (lõplik), 21. detsember 2011 „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa statistikaprogrammi 2013–2017 kohta“. Puudub selgitus selle kohta, miks esitatakse ettepanek määruse, mitte otsuse kohta.

⁷³ Praegune programm MEETS lõpeb 31. detsembril 2013.

- 104.** Programmi rakendamine toimub kahes erinevas mitmeaastases finantsraamistikus (aastatel 2007–2013 ja 2014–2020) ja selle kogueelarve on 299,4 miljonit eurot. Programmi eelhindamise ja mõjuhindamise käigus ei kasutatud võimalusi mitmeaastase statistikaprogrammi ja mitmeaastase finantsplaneerimise paremaks ühtlustamiseks.
- 105.** 146,6 miljonit eurot eraldatakse eesmärgile „Euroopa statistika uue tootmismeetodi rakendamine“. Puudus täiendav seletus selle summa jaotuse ja toetuse saamiseks abikõlblike mittetulundusühingute ülesannete kohta⁷⁴, kelle peamiseks eesmärgideks ja tegevuseks on tegevusjuhiste ja Euroopa statistika koostamise uute meetodite edendamine ja rakendamine, mille abil soovitakse saavutada suuremat tõhusust ja paremat kvaliteeti Euroopa tasandil.

⁷⁴ Määruse ettepaneku artikli 11 lõige 3.

JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

- 106.** Statistika on Euroopa demokraatia ja hea valitsemistava oluline osa. Üldsuse usaldus ELi statistika suhtes on ülimalt oluline liidus, kus poliitilised otsused peavad põhinema tõenditel ning kus üha rohkem otsuseid sõltub otseselt statistilistest andmetest või nendest tulenevatest näitajatest.
- 107.** Euroopa Liit, selle liikmesriigid ja nende statistikaasutused peavad statistika koostamisel järgima Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 338 sätestatud erapooletuse, usaldusväärsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja andmete konfidentsiaalsusega seotud kohustusi. Alates 2005. aastast on tehtud märkimisväärsed jõupingutusi Euroopa statistikasüsteemi tõhustamiseks. Kvaliteetsema Euroopa statistikaraamistiku poole liikumine on aga olnud aeglane, seda ei ole veel lõpule viidud ning see on jätkuvalt problemaatiline kõikidele sellega seotud osapooltele.

1. SOOVITUS

Euroopa Liit, selle liikmesriigid ja nende statistikaametid vastutavad ühiselt usalduse säilimise eest Euroopa demokraatliku protsessi vastu. Nad peavad Euroopa statistikasüsteemi tugevdama, et tagataks ametialane sõltumatus, piisavad vahendid ning tõhus järelevalve koos karistustega ning sujuvad parandusmeetmed juhtudel, kui kvaliteedinõudeid ei järgita.

- 108.** Auditis leiti, et Euroopa statistikat käsitlevaid tegevusjuhiseid on ainult osaliselt rakendatud ning nende täielik rakendamine on jätkuvalt raske ülesanne kõikidele, kes nendega Euroopa ja liikmesriikide tasandil seotud on. Tegevusjuhistes kehtestatakse ranged nõuded, kuid need ei sisalda tõhusaid kontrolli- ja jõustamisvahendeid. Komisjon ei laiendanud tegevusjuhiste järgimise ja rakendamisega seotud vastutust riikide valitsustele. Komisjon ei ole veel teinud kõike, et ise tegevusjuhiseid täiel määral järgida. Vajatakse paremat teavet Euroopa statistikasüsteemis tegevusjuhiste rakendamise praeguse olukorra kohta. Komisjoni hiljutised algatused tegevusjuhiste täieliku järgimise hoogustamiseks on küll õige suund, kuid ebapiisav kõikide küsimuste käsitlemiseks. Tegevusjuhiste järgimiskohustuse olemusest tulenevat ebamäärasuse probleemi pole lahendatud, võimalike andmete ebaõige esitamise juhtude puhuks ei ole kontrollimehhanismi kehtestatud ning sõltumatu järelevalvefunktsiooni väljatöötamiseks ei ole tehtud ettepanekut.

2. SOOVITUS

Euroopa statistika tegevusjuhiste täielikuks rakendamiseks peaks komisjon tegema järgmist:

- a) tegema ettepanekuid Euroopa statistika koostamisega seotud õigusraamistiku muudatusteks, mis annaksid usaldusväärse aluse statistika ülevaatamisele, kontrollimisele, uurimisele ja jõustamisele, hõlmates statistika koostamise institutsioonilist keskkonda, statistilist protsessi ja statistilisi andmeid nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil;
- b) võtma vajalikud meetmed tegevusjuhiste järgimiskohustuse isoleerimise osas õiguskindluse tagamiseks;
- c) tegema seoses punktidega a) ja b) ettepaneku kehtestada järelvalvefunktsioon statistika läbivaatamisele, kontrollimisele ja uurimisele, lisades selle näiteks Euroopa statistika haldamise nõuandekogu praegustele vastutusaladele;
- d) suurendama Euroopa Liidu peastatistiku ametialast sõltumatust, määrares ta pärast ESGABilt heakskiitva otsuse ning Euroopa Parlamendilt ja nõukogult heakskiidu saamist kindlaks perioodiks ametisse;
- e) kooskõlastama Eurostati ülesannete kohta tehtud asutusesisest otsust tegevusjuhiste nõuetega, võimaldama Eurostatil ilma piiranguteta kohaldada oma reegleid andmetele erapooletu juurdepääsu osas ja lõpetama järk-järguliselt statistika koostamisel alamdelegatsioonide kaudu saadavate tegevuskulude mehhanismi kasutamise, mis muudaks Eurostati komisjoni talitustest osaliselt rahaliselt sõltuvaks;
- f) käivitama komisjoni poolt 2013. aastasse kavandatava Euroopa statistikasüsteemi vastastikuste eksperthinnangute uue vooru, mis hõlmab kõikide tegevusjuhiste põhimõtete järgimist ning sisaldab tugevat väliselementi, mis võimaldab teha sõltumatuid hindamisi ja saada võrreldavaid tulemusi;
- g) kaaluma kõige olulisemate statistikavaldkondade puhul, mis hõlmavad tervet statistika koostamise ahelat (sh haldusteabe koostajaid), jooksvate vastastikuste eksperthinnangute kasu tuselevõttu.

- 109.** 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi kavandamise vead pärsivad selle kasutust mõjusa kavandamis-, järelvalve ja aruandluse töövahendina. Eurostati toetuste haldamine paranes, kuid hankemenetlustes esineb jätkuvalt probleeme. Statistikaalaste toimingute prioriteetide suunamine uutele teemadele on osutunud eeldatust aeglasemaks. 2013.–2017. aasta programmi kavand on võimalus Euroopa statistikasüsteemi ümberkorraldamiseks, et muuta seda veelgi tõhusamaks ja paindlikumaks.

3. SOOVITUS

Järgmise, aastate 2013–2017 Euroopa statistikaprogrammi potentsiaali maksimaalseks kasutamiseks peaks Eurostat tegema järgmist:

- a) lisama Euroopa statistikaprogrammis sisalduvatele rakendusmeetmetele igal aastal (uuesti) määratletavad täpsed statistikaprogrammide eesmärgid ja vahe-eesmärgid, mille üle tehakse järelevalvet Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatava süstemaatilise ning konsolideeritud iga-aastase aruandlusega;
- b) kasutama programmi muutmise võimalust juhul, kui programmi rakendamise jooksul on toimunud olulised arengud, kaaludes ka programmi pikendamist, et ühtlustada see perioodi 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistikuga;
- c) tagama statistikaga seotud prioriteetide süstemaatilise kontrollimise, eelkõige regulaarselt hinnates toodetud statistika asjakohasust, selle tootmise kulusid ning tootmisest tulenevat koormust Euroopa statistikasüsteemile, selle liikmetele ja vastajatele;
- d) soodustama vajadusel prioriteetide muutmise raames statistikaga seotud innovatsiooni, lõpetades näiteks järk-järgult vananenud statistika kasutamine ja asendades selle uuega;
- e) suurendada oma toetust Euroopa statistika nõuandekomitee toimimisele, edastades suuremal hulgal paremini koostatud teavet statistika kavandamisega seotud valikute eelarvelise ja rahalise mõju ning statistikaprogrammide rakendamise kohta;
- f) lihtsustama ja parandama toetuste haldamise tõhusust, kasutades personalikulude puhul ühikukulude standardiseeritud astmikke ja küsimustike abil saadud andmekogumike puhul ühekordseid makseid. Uurima antud kontekstis võimalust toetusi hallata tulemuspõhise süsteemiga, mis tugineks kokkulepitud näitajatele ja eesmärkidele;
- g) suurendama hankemenetluste konkurentsi, eelkõige andes majanduslikult soodsaima pakkumise valimisel suurema kaalu hinnakriteeriumile ja vältides hinnakonkurentsi nõrgestavaid minimaalseid piirmäärasid.

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Louis GALEA, võttis käesoleva aruande vastu 26. juuni 2012. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
President

VASTASTIKUSTE EKSPERDIHINNANGUTE KÄIGUS SOOVITATUD PARANDUSMEETMETE OLUKORD (SEISUGA MÄRTS 2011)

Põhimõte		Vastastikuste eksperdi hinnangute käigus soovitatud parandusmeetmete arv				
		Kokku	Lõpetatud			
			Veebruar 2008	Mai 2009	Märts 2010	Märts 2011
1	Ametialane sõltumatus	34	1	9	4	7
2	Volitus andmete kogumiseks	25	1	8	2	3
3	Nõuetele vastavad vahendid	48	1	18	12	2
4	Kvaliteedi tagamise kohustus	103	1	28	8	13
5	Andmete konfidentsiaalsus	43	2	19	4	6
6	Erapooletus ja objektiivsus	46	2	16	9	6
7	Usaldusväärne meetodika	46	3	15	6	5
8	Asjakohased statistikaalased menetlused	40	2	10	6	4
9	Andmete esitajate mõõdukas koormamine	54	0	16	6	3
10	Kulutasuvus	48	0	16	7	6
11	Asjakohasus	27	1	11	7	4
12	Täpsus ja usaldusväärsus	35	1	7	7	4
13	Õigeaegsus ja täpsus	14	0	5	2	3
14	Ühtsus ja võrreldavus	33	1	9	4	4
15	Kättesaadavus ja selgus	81	2	29	10	6
KOKKU		677	18	216	94	76
%		100%	3%	32%	14%	11%

Allikas: ESGABi 2011. aasta aastaaruanne.

Vastastikuste eksperdi hinnangute käigus soovitatud, kuid lõpetamata parandusmeetmete arv (märts 2011)							Uued meetmed (määratletud 2011)	Ülejäänud meetmed kokku
Täiendav edenemine riiklikust sta- tistikaametist väljaspool	Täiendavat tegevust ei kavandata	Edeneb, täht- sag pole veel saabunud	Viivitused riiklikus statistika- ametis	Poleli – konkreetne tähtaeg puudub	Sisaldub uues meetmes	Kokku		
					(a)	(b)	(c)	(b – a + c)
6	1	1	2	3	0	13	0	13
3	0	2	0	6	0	11	0	11
4	0	4	1	6	0	15	0	15
3	1	22	12	12	3	53	4	54
0	1	2	1	8	0	12	0	12
1	0	2	3	7	0	13	0	13
1	0	4	2	9	1	17	1	17
0	0	11	1	6	0	18	0	18
3	0	7	1	17	1	29	1	29
3	0	7	3	6	0	19	1	20
0	0	2	0	2	0	4	0	4
0	0	4	3	7	2	16	1	15
1	0	0	0	3	0	4	1	5
1	1	3	2	7	1	15	2	16
1	0	9	4	17	3	34	2	33
27	4	80	35	116	11	273	13	275
4%	1%	12%	5%	17%	2%	40%		

KOMISJONI VASTUSED

KOKKUVÕTE

II.

Euroopa statistika õiguslik alus on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 338. Määruse (EÜ) nr 223/2009 kohaselt koostab Eurostat Euroopa statistikat ühiselt koos riikide statistikaasutustega Euroopa statistikasüsteemi raames, mis kujutab endast subsidiaarsuse põhimõtte alusel toimivat partnerlust.

III.

Komisjon nõustub kontrollikoja arvamusega, et tegevusjuhistega antakse Euroopa statistikasüsteemile kvaliteetse Euroopat käsitleva statistika koostamiseks ambitsioonikas raamistik. Komisjon tunnistab ka, et Euroopa statistika tegevusjuhised kujutavad Euroopa statistikasüsteemile tervikuna suurt väljakutset ning komisjon jätkab tegevusjuhiste täielikul rakendamisel Euroopa statistikasüsteemi jõupingutuste toetamist.

IV.

Eurostat kogub liikmesriikidest iga-aastast teavet edusammude kohta tegevusjuhiste rakendamisel ning jätkab kõnealuse teabe edendamist ja kasutamist, et tuvastada edusamme ning probleemseid valdkondi vastastikuste eksperdihinnangute kaudu kooskõlas kontrollikoja esitatud soovitustega. Teatis KOM(2011) 211 esitati tegevusjuhiste rakendamise toetamiseks. Statistika usaldusväärsuse alaste kohustustega kaasneb oluline mehhanism, millega hõlmatakse liikmesriikide valitsusi otse ning suunatakse tegevusjuhiste rakendamiseks vajalikke esmatähtsaid meetmeid. Tegevusjuhiste kesksed osad on esitatud 2009. aastal vastu võetud statistikaseaduses, mille muutmist 2012. aastal kavandatakse. Kõnealused osad on ja vastavalt saavad olema õiguslikult siduvad. Statistilised põhimõtted on lisatud Euroopa Liidu toimimise lepingule ning kõiki statistikavaldkondi hõlmavatele statistikat käsitlevatele õigusaktidele.

KOMISJONI VASTUSED

TÄHELEPANEKUD

V.

Ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogramm koostati varasematest mitmeaastastest programmidest ja nende hindamisest saadud õppetundide alusel. Eurostat kõrvaldas Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi koostamise käigus ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi koostamisel kontrollikoja poolt tuvastatud puudujäägid, mis võimaldab seada ka täpsemad eesmärgid ning vaheeesmärgid ning aruandekohustuse täitmist paremini kavadada ja jälgida. Meetmete puhul prioriteetide muutmine on alates 2010. aastast uue strateegilise, prioriteete seadva lähenemisviisi taustal edenenud ning Eurostat kavatseb kõnealust lähenemisviisi järgmise viieaastase programmi jaoks tõhustada.

VI.

Komisjoni arvates sisaldavad tegevusjuhised vajalikke elemente sellise süsteemi jaoks, mille eesmärk on tagada usaldusväärne ja usutav Euroopa statistika. Komisjoni hiljutised algatused ning juba varem teatistes KOM(2011) 211 esitatud ettepanekud võimaldavad tõhustada kõnealuse vahendi põhimõtete jõustamist, mis on kujundatud Euroopa statistikasüsteemi kontekstis iseregulatsiooni vahendina ja toimib kooskõlas Euroopa statistikat käsitlevas määruses (EÜ) nr 223/2009 ette nähtud liikmetevahelise partnerluse põhimõttega.

19.

Pärast komisjoni 2008. aasta aruande esitamist Euroopa Parlamendile ja nõukogule hakkas komisjon teostama vastastikust eksperdihinnangut käsitlenud aruannetes kindlaksmääratud parandusmeetmete iga-aastast kontrolli, et saavutada täielik vastavus tegevusjuhistega. Mitu meetet on juba lõpule viidud, kuid osad meetmed on veel pooleli. 2012. aasta järelevalvemeetme tulemuste saamise järel avaldab komisjon järelejäanud meetmete täieliku loetelu ning nende rakendamise ajakava. Lisaks sellele avaldati tegevusjuhiste rakendamise tõhustamiseks komisjoni teatis KOM(2011) 211, mis osutab osana määruse (EÜ) nr 223/2009 läbivaatamisest ametialase sõltumatuse põhimõtte tõhustamisele.

23.

Euroopa statistikasüsteemi komitee töörühm „Sponsorship on Quality“ esitas 2011. aastal tegevusjuhiste kohta mitu muudatusettepanekut. Kõnealuses töörühmas osalesid kümne liikmesriigi esindajad ning seda juhtisid ühiselt Norra Statistikaamet ja Eurostat. 2011. aastal tegevusjuhistesse tehtud muudatused olid piiratud ning nendega tagati, et tegevusjuhiste normid vastaksid jätkuvalt Euroopa statistikasüsteemi vajadustele ning oleksid järjepidevad tegevusjuhiste eelmise versiooniga.

25.

Statistika usaldusväärsusega seotud uute kohustustega määratakse viis, kuidas liikmesriikide valitsused võtavad ametlikult kohustuse tegevusjuhiseid järgida. Kohustused allkirjastatakse valitsuste poolt kõige kõrgemal tasemel ning neis määratakse kindlaks valitsuse valitsusalasse kuuluvad tegevusjuhiste nõuetele vastavuse parandamise meetmed ning rakendamisele seatud tähtajad.

28.

Vastastikustes eksperdihinnangutes osalesid kaks eksperti riiklikest statistikaametitest ning üks ekspert Eurostatist, kes järgisid vastastikuste eksperdihinnangute teostamise ühtset metoodikat. Järelduste aluseks on sidusrühmadega tehtud intervjuud ja esitatud dokumendid. Vastastikuseid eksperdihinnanguid koostanute pädevuses ei olnud nõuda juurdepääsu valitsusasutuste spetsiifilisele teabele.

KOMISJONI VASTUSED

Nagu kontrollikoda punktis 54 märgib, anti komisjoni määrusega (EÜ) nr 679/2010 komisjonile ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames auditilaadsed õigused.

31.

Eurostat märkis 2011. aasta novembris Euroopa statistika-süsteemi komiteele esitatud iga-aastases järelevalvearuandes, et alati ei ole selge, kas teostamisel olevateks märgitud meetmed on lõpule viidud. Eurostat järeldas ka, et riiklikud statistikaametid peaksid iga lõpule viidud meetme kohta esitama teatavaid üksikasju. Nimetatud muudatused rakendati 2012. aasta järelevalvemeetme käigus.

32.

Vastastikust eksperdihinnangut käsitletud aruannetes kindlaks määratud parandusmeetmete loetelu hõlmas ülesandeid, mille täitmine oleks võimalik saavutada lühema, keskmise või pikema ajavahemiku jooksul. Iga-aastase järelevalve käigus jätkatakse kõnealuste meetmete jälgimist ning 2011. ja 2012. aasta järelevalvemeetme puhul paluti riiklikel statistikaametitel nimetada uusi meetmeid, mida võeti vastavuse parandamiseks tegevusjuhistega. Riiklikud statistikaametid teatasid mõlemal aastal mitmest uuest parandusmeetmest, mis olid seotud tegevusjuhiste erinevate põhimõtetega. Lisaks sellele esitavad riiklikud statistikaametid igal aastal teavet selle kohta, millises ulatuses on tegevusjuhiste kohaldamisala laiendatud teistele riiklikele andmete esitajatele.

34.

Komisjon võtab arvatavasti esimesel poolaastal vastu Eurostati käsitleva uue otsuse. Otsusega viiakse Eurostati staatus kooskõlla 28. septembril 2011 Euroopa statistika-süsteemi komitee poolt läbi vaadatud ja ajakohastatud Euroopa statistika tegevusjuhistega. Otsuses käsitletakse ametialast sõltumatust Eurostati suhtes ning selles osutatakse eelkõige peadirektori staatusele ja tööalasele vastutusele peastatistiku ülesandeid täites.

35.

Üheks Eurostati käsitleva komisjoni otsuse eesmärgiks on Eurostati rolli ja vastutusala ümbermääratlemine komisjoni sisemises ülesehituses vastavalt määrusele (EÜ) nr 223/2009, võttes arvesse ka komisjoni poolt 17. aprillil 2012 vastu võetud muudatusettepanekut (KOM(2012) 167).

36.

Eurostat on vastavalt voliniku, tema kabineti ja Eurostati vahelisele töökorraldusele voliniku poliitilise juhtimise alla kuuluv komisjoni peadirektoraat. Eurostati käsitleva uue otsusega tagatakse aga, et Eurostati peadirektor vastutab ainuisikuliselt statistiliste meetodite, standardite ja menetluste eest, samuti statistiliste väljaannete sisu ja avaldamise tähtaegade eest ning tegutseb statistiliste ülesannete täitmisel sõltumatult.

37.

Eurostati käsitleva komisjoni uue otsuse koostamisel on arvesse võetud ka OLAFit käsitlevat komisjoni otsust, kuigi nad ei dubleeri teineteist. Otsus käsitleb siiski Eurostati ja selle peadirektori ametialast sõltumatust.

38.

Komisjon on juba personalieeskirjade kaudu kohustunud tagama, et peadirektori värbamismenetlus on vastavalt personalieeskirjadele läbipaistev. Kõnealust kohustust rõhutatakse ka uues otsuses.

39.

Kehtivate personalieeskirjadega kehtestatakse asjaomane õigusraamistik, millega tagatakse, et ELi töötajaid valitakse välja ja määratakse ametisse vastavalt pädevusele. Seda rõhutatakse eelkõige personalieeskirjade artiklites 27–29, millega tagatakse ka, et kõnealune protsess on läbipaistev.

KOMISJONI VASTUSED

40.

Komisjon on seisukohal, et kulukohustuste teiste peadirektoraatide poolt Eurostatile edasivolitamine ei ole vastuolus ametialase sõltumatuse ja ressursside piisavuse põhimõtetega. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad tõepoolest vajadusel otsustada statistiliste meetmete võtmise üle spetsiaalse rahastamispaketi abil või poliitikale suunatud programmide raames. See võimaldab kohandada finantsvahendeid vastavalt spetsiaalsetele statistilistele vajadustele. Finantsmäärus võimaldab selliseid edasivolitamisi ning eeskirjadega on tagatud usaldusväärsus ja läbipaistvus.

41.

Eurostati käsitlev uus otsus käsitleb Eurostati spetsiifilist rolli ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluses ning majanduse juhtimise paketi raames koostatud valitsuse finantsstatistikat hõlmavate andmete kvaliteedijuhtimises.

Eurostati ülesandeid täpsustatakse statistika valesti tõlgendamise uurimist ja selle eest trahvide määramist käsitlevas delegeeritud õigusaktis. Uurimiste eest vastutab Eurostat.

43.

Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, omavahendeid ja tasustamist ning käitumisjuhiste kuuenda põhimõttega vastuolus olevaid pensione käsitleva statistika avaldamisega seotud haldusandmete töötlemiseks on olemas spetsiaalne andmete avalikustamise kord. Komisjon uurib, milliseid täiendavaid meetmeid on vaja selleks, et Eurostati tegevus oleks täielikult kooskõlas tegevusjuhiste erapoolest käsitlevate nõuetega.

44.

Juba on võetud meetmeid poliitiliste peadirektoraatide ja Eurostati vahelise statistika koordineerimise parandamiseks. 2011. aasta novembri keskpaigast alates peavad kõik tegevuskava kavandamisse uusi punkte lisavad peadirektoraadid ja talitused tegevuskava kavandamise rakenduses märkima, kas lisatav punkt on statistikaga seotud; peasekretär ja Eurostati peadirektor teavitasid poliitilisi peadirektoraate ühisteatisega vajadusest konsulteerida Eurostatiga varakult, kui esitatakse ettepanek statistikaga seotud uute õigusaktide kohta; talitustevaheliste konsulteerimiste ja mõjuhindamiste eest vastutavad peasekretariaadi ametnikud osalevad jätkuvalt selliste valdkondade kindlaksmääramisel, kus Eurostati teave ja osalemine võiks vajalikuks osutuda; Eurostati rolli käsitlevas komisjoni uues otsuses selgitatakse täiendavalt Eurostati juba kindlaks määratud koordineerivat rolli, väljendades selgelt kõigi peadirektoraatide ja talituste kohustust kaasata Eurostat juba varakult kõikidesse statistikaga seotud algatustesse. Lisaks sellele teostab siseauditi talitus praegu kogu komisjoni hõlmavat auditit, mille tulemuseks võib olla soovitude kindlaksmääramine, et kõnealust rolli veelgi tugevdada.

46.

Vastastikuste eksperdihinnangute järgmise vooru rakendamine on tihedalt seotud liikmesriikidega praegu allkirjastamisel olevate statistika usaldusväärsuse alaste kohustuste jaoks vajaliku läbivaatamiskorraga. Euroopa statistikasüsteemi komitee kinnitab arvatavasti 2012. aasta novembris vastastikuste eksperdihinnangute korra, mis hõlmab muu hulgas nende ulatust, sisu ja katsetamist.

47.

Komisjonist ja liikmesriikidest koosnev ning punktis 23 osutatud töörühm „Sponsorship on Quality“ on välja töötanud kvaliteedi tagamise raamistiku, mida arendatakse edasi, ning see avaldatakse arvatavasti 2012. aastal. Kvaliteedi tagamise raamistikku kasutatakse Eurostatile ja riiklikele statistikaametitele juhiste andmiseks, millega määratakse kindlaks, milliseid meetodeid ja vahendeid on võimalik tegevusjuhiste rakendamiseks kasutada. Statistikaametid kasutavad juhiseid kavandamisel, järelevalves ning koolitusmaterjalina ning vastastikuste eksperdihinnangute teostamisel peamise viitedokumendina.

KOMISJONI VASTUSED

48.

Vt vastust punktile 46.

49.

Tulevaste vastastikuste eksperdi hinnangute ulatuse puhul võetakse arvesse komisjoni võimalusi ja pädevusi. Üksikute statistikavaldkondade vastastikuste eksperdi hinnangute teostamine igas riiklikus statistikaametis ei ole kõigi statistiliste protsesside puhul majanduslikult mõttekas. Komisjon võib siiski kindlaks määrata statistilise protsessi, mida teatavas liikmesriigis hinnata, kui tekib põhjendatud mure andmete kvaliteedi osas ning kui liikmesriik nõustub sellises hindamises osalema.

50.

Vt vastust punktile 46.

56.

Aktiivsed dialoogkülastused on riskihindamisse lisatud vastavalt määrusele (EÜ) nr 479/2009.

57.

Dialoogkülastuste ja metoodikakülastuste kuupäevad ja tulemused avaldatakse Eurostat'i veebisaidil, samuti avaldatakse aktiivsete dialoogikülastuste kuupäevad ja tulemused.

61.–63.

17. aprillil 2012 vastu võetud ettepanekus määruse kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta (KOM(2012) 167 (lõplik)), kehtestab komisjon sätted, millega tugevdatakse riiklike statistikaametite ametialast sõltumatust (vt eelkõige ettepaneku artikkel 5a) ning nende volitusi haldusandmete kasutamiseks statistilistel eesmärkidel (vt ettepaneku artikkel 17a). Kõnealune ettepanek hõlmab ka statistika usaldusväärsuse alaste kohustuste õiguslikku alust. Liikmesriikidele tehakse ettepanek kohustus allkirjastada ja seda rakendada, komisjon allkirjastab kohustuse samuti. Selliselt tagatakse, et kohustuse ja eelkõige kindlaksmääratud parandusmeetmete tase on piisavalt kõrge.

64.

Nõukogu nõutud katseprojekt osutus edukaks juba osalevate riikide arvu poolest. Aprilliks 2021 on juba üks liikmesriik kohustuse allkirjastanud ja osaliselt rakendanud ning kuues muus liikmesriigis on võetud meetmeid, mille raames on jõutud erinevate edusammudeni. 2012. aasta mais korraldatavast õpikojast oodatakse uut olulist tõuget kõnealuse algatuse rakendamiseks, kuigi selle õiguslikku alust ei ole praeguseks veel vastu võetud.

65.

Tegevusjuhised on alates kasutuselevõtust 2005. aastal jäänud selgelt isereguleeruvaks vahendiks, millega seatakse normid Euroopa statistika arendamisele, koostamisele ja levitamisele. Liikmesriikide poolt allkirjastatavates statistika usaldusväärsuse alastes kohustustes määratakse kindlaks konkreetsed meetmed, mida on vaja tegevusjuhiste teatavate normide täitmiseks, muutes juhiste teatavad aspektid seega rohkem siduvaks.

66.

Lisaks Eurostat'ile seoses ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitlevate andmetega (nõukogu määrus (EÜ) nr 479/2009) antud spetsiifilistele auditilaadsetele õigustele on komisjonile antud volitused uurida tahtliku või tõsise hooletuse tagajärjel tekkinud valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võlga käsitlevate andmete valesti tõlgendamise juhtumeid (määrus (EL) nr 1173/2011). Uurimismehhanismid ei ole aga kõigi statistikavaldkondade jaoks sobilikud ning seetõttu ei saa üldistusi teha.

67.

Euroopa statistika haldamise nõuandekogu soovitusel on väärtuslikud ning neid teostatakse juhul, kui komisjon jagab nõuandekoguga sama arvamust ning tema käsutuses on nende rakendamiseks vajalikud vahendid.

KOMISJONI VASTUSED

Tunnistades, et Euroopa statistika haldamise nõuandekogu tegevusraamistiku teatavad aspektid vajavad täiendavat selgitamist, ei näe komisjon praegu kohest vajadust Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta otsuse nr 235/2008/EÜ (millega moodustatakse Euroopa statistika haldamise nõuandekogu) ajakohastamiseks. Seda seetõttu, et Euroopa statistika haldamise nõuandekogu tegutseb praegu väga tõhusalt ning täidab oma ülesandeid väga hästi isegi praeguse raamistiku raames. Teatistes KOM(2011) 211 esitati järgmine lause: „Pärast Euroopa statistika haldamise nõuandekogu rolli ja tõhususe hindamist soovib komisjon jätkata koostööd nõuandekoguga, mis on toonud kasu juba alates selle loomisest aastal 2009. Komisjon loodab, et Euroopa statistika haldamise nõuandekogule on tegevusjuhiste tõhusamast rakendamisest ja järelevalvest kasu. Vastavalt Euroopa statistika haldamise nõuandekogu loomise otsusele koostab komisjon kokkuvõtte saadud kogemustest ja esitab vajaduse korral uusi ettepanekuid nõuandekogu toimimise kohta.”

72.

Kuigi ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi jaoks eelhindamisi ette ei valmistatud, oli Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse ettepanek ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi kohta eelmise programmi (ühenduse 2003.–2007. aasta statistikaprogramm) jätk ning selle aluseks olid eelneva programmi hindamised ja sellest saadud õppetunnid.

73.

Aruanne KOM(2010) 346 ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi vahehindamise kohta oli ainult vahehindamise raames tehtud töö kokkuvõte.

74.

Viieaastase programmi eesmärgid peavad olema selged, kuid samal ajal piisavalt laiaulatuslikud, et võimaldada paindlikkust kogu programmi vältel.

75.

Hindamisaruanne käsitles programmi teise poole põhielemente, mida kontrollikoda nimetas, kuid programmi läbivaatamist ette ei nähtud, kuna läbi vaadatud programmiotuse vastuvõtmise menetlus (kaasotsustamine) võtab liiga palju aega.

75. a)

Kuigi kontrollikoja poolt nimetatud olulised arengud, mis leidsid aset pärast viieaastase programmi vastuvõtmist, ei olnud ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi läbivaatamisega hõlmatud, käsitleti neid Eurostati poolt praktikas 2012. aastal ligikaudu 50 töötaja ümberkorraldamise ja ümberpaigutamise kaudu, mis tulenes vaid valitsemissektori finantsstatistika töötlemiseks mõeldud direktoraadi loomisest.

75. b)

Vt vastus punkti 75 alapunktile a.

75. c)

Kõnealuste algatustega seotud meetmeid võeti teiste peadirektoraatide kulukohustuste edasivolitamise alusel.

76.

Kehtiva viieaastase programmi läbivaatamine ei oleks ühenduse statistikaprogrammi otsuse läbivaatamist käsitleva menetluse kestuse tõttu olnud mõttekas. Kuigi sellega ei kaasnenud ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi läbivaatamist, reageeriti kõigile kontrollikoja poolt punkti 75 alapunktides a–e tõstatatud probleemidele asjakohaste meetmetega, mis peegeldub ka iga-aastastes statistika tööprogrammides. Ühenduse statistikaprogrammi läbivaatamise mõttekuse hindamine on lisaks juhtimisotsusele ka poliitiline otsus.

KOMISJONI VASTUSED

77.

Kehtiva programmi tarbeks koostatakse ainult seadusega ette nähtud aruandeid: üks vahehindamine ja üks lõplik hindamisaruanne. Nimetatud aruannetega tagatakse, et otsusega nr 1578/2007/EÜ ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi suhtes kehtestatud aruandekohustus oleks täielikult täidetud. Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi kohta sagedamate järelevalvearuannete saamiseks minnakse kehtivast juriidilisest kohustusest kaugemale ning tugevdatakse märkimisväärselt viieaastase programmi ja iga-aastaste programmide vahelist sidet, sidudes iga-aastaste programmide tulemused viieaastase programmi tulemustega. Sellega lihtsustatakse Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi eesmärkide rakendamise järelevalvet. Iga-aastaste statistika tööprogrammide juhtimiskavade ühtlustamisega peegelduvad Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi saavutused paremini ka iga-aastastes tegevusaruannetes.

78.

Kuigi statistika tööprogrammide tulemuste esitamise kohta süstemaatilist aruandlust ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi käivitamisel ei esitatud, teostati iga-aastaste tööprogrammide erinevate tulemuste järelevalvet juhtimise erinevatel tasanditel regulaarselt. Lisaks sellele on alates 2012. aastast võimalik luua iga-aastaste tööprogrammide ja juhtimiskavade vahel suuremat sünergiat ning iga-aastase töökava tulemuste/meetmete suhtes teostatakse kaks korda aastas järelevalvet, mis võimaldab süstemaatilist aruandlust. See võimaldab iga-aastasest tegevusaruandes ka iga-aastaste tööprogrammide saavutusi paremini peegeldada.

79.

Komisjon nõustub Euroopa Kontrollikoja hinnanguga, et Euroopa statistika nõuandekomitee on mitmetahuline asutus. Komiteel on olnud raskusi ühtsete seisukohtade leidmisel ning oma vajaduste kindlaksmääramisel. Komitee ei ole suutnud Eurostatil selliselt suunata, et viimane suudaks esitada dokumente, mis vastaksid paremini komitee vajadustele.

81.

Toetuslepingud ja riigihankelepingud on finantsmäärusest tulenevalt kaks põhivahendit, millega toetatakse programmide rakendamist.

82.

Vastavat määrusele (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta võivad liikmesriikide statistikaametid ja teised liikmesriikide poolt määratud ametiasutused saada vastavalt komisjoni 23. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 (millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad) artikli 168 lõike 1 punktide d toetusi ilma pakkumiskutseta.

83.

Toetuste andmise lihtsustamine on komisjoni jaoks prioriteetne valdkond. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanekus Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi kohta täpsustatakse, et võimalusel võib uuringutel põhinevate statistikameetmete puhul kasutada ühekordseid makseid. Lisaks arendatakse edasi praeguseid algatusi vigade tekkimise ohu vähendamiseks ühikukulude standardiseeritud astmestike kasutamise abil. Seda täiendavad asjaomastel sätetel põhinevad lihtsustusmeetmed, mida läbivaadatud finantsmäärus võib alates 2013. aastast pakkuda.

84.

Parandusmeetmetes on juba kokku lepitud ning neid rakendatakse nii toetuste finantsjuhtimise kui ka kontrollide teostamise valdkonnas rakendamise suhtes.

Kuna enamus abisaajate teatatud kuludest on seotud personalikuludega, on koostamisel kulude deklareerimist lihtsustav menetlus. Personalikulude deklareerimiseks on kasutusele võetud auditeeritud ühikukulude astmestikud ning neid kasutavad juba mitmed Eurostatist abi saajad.

Kontrollide tõhustamiseks on võetud meetmeid. Lisaks vastavalt finantsmäärusele rakendatavatele kohustuslikele eelkontrollidele, mis katavad 100% finantstehingutest, teostatakse eel- ja järelkontrollide tasandil täiendavaid riskikontrolle.

KOMISJONI VASTUSED

87.

Sama vastus nagu punktile 83.

88.

Komisjon nõustub kontrollikoja märkustega, mis käsitlesid vajadust konsolideerida tõhustatud eelkontrollide menetlust, mida teostatakse tehinguvalimite suhtes. Menetlus on kontrollikoja esitatud märkuste alusel läbi vaadatud.

88. d)

Komisjon nõustub kontrollikojaga, et hinnata on vaja üldist vigade riski, ning esitas talitustele selleks vastavad suunised. Eurostat esitas kõnealuse hinnangu järeelmeetmena oma 2011. aasta tegevusaruandes.

90.

Komisjon rõhutab, et Eurostati siseauditi talituse 2011. aasta aruandes hankemenetluste kohta määrati kindlaks võimalikud ohud, tõstmata siiski esile soosimise juhtumite esinemist Eurostatis.

91.

Komisjon nõustub kontrollikojaga, et turu koondumisega seotud probleemidele tuleb rohkem tähelepanu pöörata. Hankemenetlusi käsitlenud Eurostati siseauditi talituse aruande avaldamise järel rakendatakse õigeaegselt allpool punktile 92 antud vastuses kirjeldatud tegevuskava, mille eesmärk on leida lahendus turu koondumisega seotud probleemidele ning ületada valiku ja pakkumuste hindamise kriteeriumidega seotud raskused.

92.

Komisjon rõhutab, et kohe pärast siseauditi talituse aruande avaldamist koostatud Eurostati tegevuskava esitati vastavalt kavatsedule: koostajatele mõeldud standardsed hanketingimused ja suunised on läbi vaadatud, et need arvestaksid auditi soovitustega. Neid hakati kohaldama alates 2012. aasta jaanuarist ning nende alusel on koolitatud rohkem kui 50 töötajat. Korraldati hindamismenetlust käsitlev täiendav sisekoolitus, mis keskendub audiitorite poolt tuvastatud puudujääkidele ning valiku- ja pakkumuste hindamise kriteeriumidele; koolitusel osales 97 töötajat. Koolitus on hindamiskomitee esimehe jaoks kohustuslik. 2012. aasta veebruaris esitati peadirektoraadi juhtkonnale eriaruanne, milles käsitleti täiendavalt võimalikku liigset sõltumist kolmandatest isikutest ja peaaegu monopoolseid seisundeid. Parandatud on Eurostati hankemenetluste avalikustamist, võimaldades otse juurdepääsu veebisaidi kaudu (parem nähtavus). Siseauditi talitus võtab õigeaegselt järeelmeetmeid.

93.

Komisjon on arvamusel, et majanduslikult soodsaima pakumise leidmise hindamiskriteeriumide kvaliteedikomponendi puhul miinimumkünniste kasutamine on sobiv viis kvaliteedi tagamiseks teenuste puhul, mis nõuavad kõrgetasemelist tehnilist pädevust. Komisjon tunnustab sellegipoolest kontrollikoja õigustatud muret nõrgeneva hinnakonkurentsi vältimise pärast. Eurostat esitab kõnealuste eesmärkide kohta oma arvamuse.

94.

Eurostati üheks prioriteediks vastusena liikmesriikide eelarvekärbetele on statistikaga seotud innovatsiooni edendamine, mille eesmärk on tõhususe suurendamine pikemas perspektiivis ning teatise KOM(2009) 404 rakendamine.

KOMISJONI VASTUSED

96.

Ühenduse statistikaprogrammi käivitamisest alates on Eurostat teinud palju selleks, et teostada nõuetekohase aja jooksul programmi valdkondade kulutasuvuse analüüs, nagu nõuab ühenduse statistikaprogramm (tõenditel põhinev lähenemisviis).

Vaatamata tehtud jõupingutustele ei ole siiani kehtestatud ühtlustatud meetodit, millega süstemaatiliselt hinnata Euroopa statistikasüsteemi kulusid ja rahalisi kohustusi. Sellise meetodi väljatöötamist peetakse statistika koostajate poolt tulevikus piiratud ressursside kontekstis veelgi koormavamaks.

Kuna kulude süstemaatilise hindamise kehtestamisel ei ole edenemist toimunud ja Euroopa statistikasüsteemi liikmetel on finants- ja majanduskriisist tulenevalt eelarvekärbete tõttu keeruline olukord, käivitus 2010. aastal prioriteetide muutmiseks uus strateegiline lähenemisviis. Nimetatud lähenemisviisi raames võetakse kõnealuse teema kohta kogutud andmete osana arvesse ka kulusid/rahalisi kohustusi, kuigi mitte süstemaatiliselt, mis võimaldab formuleerida avaldusi Euroopa statistika koostamise peamiste kullikate ja rahaliste kohustuste kohta. Kõnealuse strateegia abil on saavutatud juba esimesi tulemusi. Komisjon on seetõttu seisukohal, et prioriteetide muutmise ajakavast maas ei olda ning et kõnealuse eesmärgi saavutamiseks ei ole vaja täiendavat kulude ja rahaliste kohustuste süstemaatilist hindamist teostada.

97.

Uus prioriteetide seadmise mehhanism on andnud juba tulemusi ning Eurostat teeb jõupingutusi, et tulevikus mehhanismi tõhusust veelgi parandada. Eelkõige on Eurostat otsustanud, et Intrastati määrusega ettevõtjatele kehtestatud rahalisi kohustusi vähendatakse. Seda tehakse ühtse turu statistika projekti rakendamise kaudu.

98.

Negatiivsete prioriteetide kindlaksmääramisel järgitakse kolmetahulist lähenemisviisi. Igal aastal esitatakse ettepanekuid kehtivate õigusaktide kehtetuks tunnistamiseks / muutmiseks; suuliste kokkulepete alusel vabatahtlike andmekogumiste peatamiseks ning lihtsustamise jaoks läbi vaatamisel olevate valdkondade kohta ettepanekute esitamiseks. Komisjon nõustub kontrollikojaga, et statistikaga seotud innovatsiooni edendamiseks on vajadusel vaja teha täiendavaid jõupingutusi, soovitades kasutajatel vananenud statistika kasutamine järk-järgult lõpetada ja asendada uuega. Kõnealust küsimust võetakse arvesse prioriteetide seadmise mehhanismis, mille raames kavatseb Eurostat praegu vähendada Intrastati määrusest tulenevaid rahalisi kohustusi (vt ka vastus punktile 97).

99.

Eurostatil puudub praegu ühtlustatud ja täielik teave kõnealuste eelarveliste ja finantstagajärgede kohta liikmesriikides. Eurostat on seetõttu prioriteetide seadmisele välja pakkunud strateegilise lähenemisviisi: valitud lähenemisviis koosneb kõigi statistikale esitatud kehtivate nõuete läbi vaatamisest nende asjaomasuse järgi, et uute oluliste vajaduste rahuldamiseks vabaneks piisavalt vahendeid.

104.

Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi ajavahemikku ei olnud võimalik sünkroniseerida järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga, kuna määruses (EÜ) nr 223/2009 sätestatakse, et programm peaks hõlmama ajavahemikku, mis ei ületa viit aastat.

Hiljuti vastu võetud määruse (EÜ) nr 223/2009 muudatusettepanekus aga tehakse ettepanek, mille kohaselt tulevikus hõlmaks programm ajavahemikku, mis vastab mitmeaastase finantsraamistiku perioodile.

KOMISJONI VASTUSED

JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

107.

Komisjon tuletab meelde, et Euroopat käsitleva kvaliteetse statistika koostamise eest vastutab Euroopa statistikasüsteem. Nagu koostamisega seotud süsteemide puhul tavaline, võtavad kvaliteedi parandamise eesmärgil toimuvad ümberkorraldused aega. Seetõttu ei jaga komisjon kontrollikoja arvamust, et liikumine parema kvaliteedi suunas on aeglane.

1. soovitus

Komisjon jagab kontrollikoja arvamust, et Euroopa Liit, selle liikmesriigid ja nende statistikaametid vastutavad ühiselt selle eest, et säiliks usaldus Euroopa demokraatliku protsessi vastu. Komisjon teeb omalt poolt kõik, et tugevdada Euroopa statistikasüsteemi. Siiski on juhtudel, kui kvaliteedinõudeid ei järgita, kõigi sidusrühmade ülesanne tagada ametialane sõltumatus, piisavad vahendid ning tõhus järelevalve koos karistustega ning sujuvad parandusmeetmed.

108.

Komisjon tunnistab, et Euroopa statistika tegevusjuhised kujutavad Euroopa statistikasüsteemile tervikuna suurt väljakutset, ning jätkab Eurostati jõupingutuste toetamist tegevusjuhiste täielikul rakendamisel. Eurostat kogub ka tegevusjuhiste rakendamise abil liikmesriikidest iga-aastaselt teavet edusammude kohta ning jätkab kõnealuse teabe edendamist ja kasutamist, et tuvastada vastastikuste eksperdi hinnangute kaudu edusamme ning probleemseid valdkondi. Teatis (2011)211 esitati tegevusjuhiste rakendamise toetamiseks. Statistika usaldusvärsuse alaste kohustustega kaasneb oluline mehhanism, millega hõlmata liikmesriikide valitsusi otse ning suunata tegevusjuhiste rakendamiseks vajalikke esmatähtsaid meetmeid. Tegevusjuhiste kesksed osad on esitatud 2009. aastal vastu võetud statistikaseaduses, mille muutmist 2012. aastal kavandatakse. Kõnealused osad on ja vastavalt saavad olema õiguslikult siduvad. Statistilised põhimõtted on lisatud Euroopa Liidu toimimise lepingule ning kõiki statistikavaldkondi hõlmavatele statistikat käsitlevatele õigusaktidele.

2. soovitus

Komisjoni seisukoht seoses kontrollikoja 2. soovitusega on järgmine:

2. soovitus a)

Teatises KOM(2011) 211 esitatud algatused, peamiselt Euroopa statistikat käsitleva määruse (EÜ) nr 223/2009 muudatusettepanek, Eurostati rolli käsitleva otsuse 97/281/EÜ tulevane läbivaatamine ning 2011. aasta septembris heaks kiidetud läbivaadatud tegevusjuhised on komisjoni arvates vajalikud ja piisavad tingimused selleks, et tagada usaldusväärne alus statistika ülevaatamisele ja jõustamisele, hõlmates statistika koostamise institutsioonilist keskkonda, statistilisi protsesse ja statistilisi andmeid nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil. Isereguleeruv lähenemisviisil põhineva süsteemi kontekstis ning võttes arvesse ka ressursside piiratust, on seadusandja poolt Eurostatile antud pädevus andmete koha peal kontrollimiseks piiratud valitsemissektori finantsstatistika konkreetse valdkonnaga, mille jaoks on Eurostatile antud auditilaadsed uurimisõigused, et hinnata statistika kvaliteeti.

2. soovitus b)

Komisjon on arvamusel, et tegevusjuhiste isereguleeruv laad on selge. Tegevusjuhiste kesksed osad on esitatud 2009. aastal vastu võetud statistikaseaduses, mille muutmist 2012. aastal kavandatakse. Kõnealused osad on ja vastavalt saavad olema õiguslikult siduvad.

2. soovitus c)

Komisjon tervitab kontrollikoja soovitust laiendada Euroopa statistika haldamise nõuandekogu vastutusalala nii, et see hõlmaks nõuandekogu praeguse õigusliku aluse raames vastastikuste eksperdi hinnangute järelevalvet või kontrolli. Kontrollide ja uurimiste järelevalve ei kuulu praegu nõuandekogu õigusliku aluse raamesse.

KOMISJONI VASTUSED

2. soovitus d)

Komisjon nõustub kontrollikojaga, et Euroopa Liidu peastatistiku ametialast sõltumatust tuleb selgitada. Selleks tagatakse Eurostati käsitleva uue otsusega, et Eurostati peadirektor vastutab ainuisikuliselt statistiliste meetodite, standardite ja menetluse üle, samuti statistiliste väljaannete sisu ja avaldamise tähtaegade üle ning tegutseb statistiliste ülesannete täitmisel sõltumatult. Ametisse nimetamise ja ametist vabastamise menetluste läbipaistvuse tagamiseks on olemas asjaomane õigusraamistik ning vajalikud kaitsemeetmed, millega tagatakse määrusega (EÜ) nr 223/2009 ette nähtud sõltumatuse põhimõtte täielik järgimine.

2. soovitus e)

Eurostati käsitleva uue otsusega viiakse Eurostati staatus kooskõlla Euroopa statistika tegevusjuhiste nõuetega, mida Euroopa statistikasüsteemi komitee vaatas läbi ja ajakohastas 2011. aasta septembris. Komisjon uurib ka, milliseid täiendavaid meetmeid on vaja selleks, et Eurostati tegevus oleks täielikult kooskõlas tegevusjuhiste erapooletust käsitlevate nõuetega. Statistika koostamisel edasivolitamise kaudu saadavate tegevuskulude mehhanismi kasutamise järkjärgulise lõpetamisega seoses on komisjon seisukohal, et see ei ole vastuolus ametialase sõltumatuse ja ressurside piisavuse põhimõtetega. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad tõepoolest vajadusel otsustada statistiliste meetmete võtmise üle spetsiaalse rahastamispaketi abil või poliitikale suunatud programmide raames. See võimaldab kohandada finantsvahendeid vastavalt spetsiaalsetele statistilistele vajadustele. Finantsmäärus võimaldab selliseid edasivolitamisi ning eeskirjadega on tagatud usaldusväärsus ja läbipaistvus.

2. soovitus f)

Vastastikuste eksperdihinnangute järgmise vooru rakendamine on tihedalt seotud liikmesriikidega praegu allkirjastamisel olevate statistika usaldusväärsuse alaste kohustuste jaoks vajaliku läbivaatamiskorraga. Vastastikused eksperdihinnangud hõlmavad arvatavasti tegevusjuhiste kõiki põhimõtteid, mis ei ole hõlmatud institutsioonilise keskkonnaga seotud usaldusväärsuse alaste kohustustega. Euroopa statistikasüsteemi komitee kinnitab arvatavasti 2012. aasta novembris vastastikuste eksperdihinnangute korra, mis hõlmab muu hulgas nende ulatust, sisu ja katsetamist.

2. soovitus g)

Tulevaste vastikuste eksperdihinnangute ulatus määratakse kindlaks 2012. aastal ning selles võetakse arvesse komisjon võimalusi ja pädevusi. Üksikute statistikavaldkondade vastastikuste eksperdihinnangute teostamine igas riiklikus statistikaametis ei ole kõigi statistiliste protsesside puhul majanduslikult mõttekas. Üksikutes statistikavaldkondades võib siiski vastastikuseid eksperdihinnanguid teostada, kui tekib põhjendatud mure andmete kvaliteedi osas ning kui liikmesriik nõustub sellises hindamises osalema.

109.

Eurostat kõrvaldas Euroopa 2013.–2017. aasta statistika-programmi kavandamisel puudujäägid, mis kontrollikoda oli ühenduse 2008.–2012. aasta statistikaprogrammi kavandamisel tuvastanud. Meetmete prioriteetide muutmine on alates 2010. aastast uue strateegilise, prioriteete seadva lähenemisviisi taustal edenenu ning järgmise viieaastase programmi jaoks seda tõhustatakse. Hankemenetlustega seoses rõhutab komisjon, et Eurostati poolt kavandatud siseauditi talituse aruandega seotud hankemenetlusi käsitlev tegevuskava esitati vastavalt kavale.

3. soovitus

Komisjoni seisukoht seoses kontrollikoja 3. soovitusega on järgmine:

3. soovitus a)

Komisjon nõustub soovitusel lisada Euroopa statistika-programmis sisalduvatele rakendusmeetmetele igal aastal (uuesti) määratletavad täpsed statistikaprogrammide eesmärgid ja vahe-eesmärgid. Komisjon on siiski arvamisel, et Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogrammi ja iga-aastaste statistika tööprogrammide ning iga-aastaste statistika tööprogrammide ja juhtimiskavade vahelise suurema sünergia tõttu on iga-aastaste tegevusaruannete raames toimuv peamisi tulemusi käsitlev regulaarne aruandlus aruandekohustuse täitmiseks piisav. Lisaks sellele nähakse valdkondlike õigusaktidega seadusandja nõudmisel ette eriaruandlus.

KOMISJONI VASTUSED

3. soovitus b)

Tulevane Euroopa 2013.–2017. aasta statistikaprogramm loodi paindliku raamistikuna ning komisjon kasutab programmi muutmise võimalust juhul, kui programmi rakendamise jooksul on toimunud olulisi arenguid, ning kaalub ka programmi pikendamist, et ühtlustada see perioodi 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistikuga.

3. soovitus c)

Komisjon tagab statistikaga seotud prioriteetide süstemaatilise kontrollimise. Komisjon on siiski arvamusel, et toodetud statistika asjakohasust ning selle tootmise kulusid ning tootmisest tulenevat koormust käsitlev kogutud teave on siiani piisav, et toetada uut strateegilist, prioriteetide seadmise mehhanismi ning et Euroopa statistikasüsteemile, selle liikmetele ning vastajatele tekkivate tootmiskulude ning tootmisest tulenevate koormuste regulaarne hindamine ei ole prioriteetide muutmiseks vajalik.

3. soovitus d)

Komisjon soodustab prioriteetide muutmise raames statistikaga seotud innovatsiooni, lõpetades järk-järgult näiteks vananenud statistika kasutamise ja asendades selle uuega. Komisjon soovib siiski meelde tuletada, et statistikaga seotud innovatsioon ei ole eesmärk omaette, vaid see peaks kaasa aitama tootmisprotsesside tõhususe ja tulemuslikkuse parandamisele.

3. soovitus e)

Komisjon hindab Euroopa statistika nõuandekomitee osalemist tööprogrammide järelevalves ning tagab, et komiteel oleks oma ülesannete täitmiseks piisavalt teavet.

3. soovitus f)

Komisjon nõustub kontrollikoja soovitusel lihtsustada ja parandada toetuste haldamise tõhusust ning tuletab meelde, et see on komisjoni jaoks prioriteet. Statistika valdkonnas täpsustatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanekus Euroopa 2013.–2017. aasta statistika-programmi kohta, et uuringutel põhinevate statistikameetmete puhul võib kasutada ühekordseid makseid. Lisaks arendatakse edasi praeguseid algatusi vähendada vigade tekkimise ohtu ühikukulude astmestike kasutamise abil. Seda täiendavad asjaomastel sätetel põhinevad lihtsustusmeetmed, mida läbivaadatud finantsmääruse raames võib alates 2013. aastast kasutada.

3. soovitus g)

Komisjon tunnistab sellegipoolest kontrollikoja õigustatud muret nõrgeneva hinnakonkurentsi vältimise pärast ning esitab parimad viisid, kuidas suurendada konkurentsi hankemenetlustes, võttes asjakohaselt arvesse vajadust tagada tarnijate kvaliteetsed teenused, et aidata Eurostatil täita oma ülesannet koostada kvaliteetset statistikat. Kõnealune eesmärk oleks võimalik saavutada, kohandades olemasolevaid künniseid ja majanduslikult kõige soodsama pakumise valikuks kasutatavat määra.

Euroopa Kontrollikoda

Eriaruanne nr 12/2012

Kas komisjon ja Eurostat on parandanud usaldusväärse ja usutava Euroopa statistika koostamise protsessi?

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2012 – 59 lk – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9237-762-5

doi:10.2865/54784

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Liidu esindustest või delegatsioonidest. Nende kontaktandmed saab veebisaidilt <http://ec.europa.eu> või saates faksi numbrile +352 2929-42758.

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised tellimused (nt Euroopa Liidu Teataja aastatellimused ja Euroopa Liidu Kohtu kohtulahendite kogumikud):

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse edasimüüjate kaudu (http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm).

ÜLDSUSE USALDUS ELI STATISTIKA SUHTES ON ÜLIMALT OLULINE, KUNA ÜHA ROHKEM OTSUSEID SÕLTUB USALDUSVÄÄRSETEST ANDMETEST JA NÄITAJATEST. ALATES 2005. AASTAST ON TEHTUD MÄRKIMISVÄÄRSEID JÕUPINGUTUSI EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI TÕHUSTAMISEKS. KVALITEETSEMA EUROOPA STATISTIKARAAMISTIKU POOLE LIIKUMINE ON AGA JÄTKUVALT PROBLEMAATILINE NII EUROOPA KUI KA LIIKMESRIIKIDE TASANDIL. KONTROLLIKODA SOOVITAB KVALITEEDINÕUETE TÄITMISEKS TUGEVDADA AMETIALAST SÕLTUMATUST, TAGADA PIISAVAD RESSURSID JA TÕHUSTADA JÄRELEVALVET.

EUROOPA KONTROLLIKODA

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-9237-762-5

9 789292 377625